

ŽIVA ZAJEDNICA

lebendige gemeinde

Suchen. Und Finden.
2003. Das Jahr der Bibel.

Novi hrvatski kardinal

Biblija i suvremeni čovjek

Majka Terezija — blaženica!

Za koga glasovati?

ŽIVA ZAJEDNICA

lebendige gemeinde

List hrvatskih katoličkih zajednica u Njemačkoj
Zeitschrift der
kroatischen katholischen
Gemeinden in Deutschland
www.zivazajednica.de

60435 Frankfurt am Main
An den Drei Steinen 42
Tel.: (069) 9540480
Fax: (069) 95404824
E-Mail:

zivazajednica@t-online.de
kroatenseelsorge@t-online.de

Izdavač/Herausgeber:
Hrvatski dušobrižnički ured
Kroatenseelsorge in
Deutschland

Odgovara/Verantwortlich:
P. Josip Bebić

Glavni urednik/Chefredakteur:
Dr. Adolf Polegubić

Uredništvo/Redaktion:
Željka Čolić, Stjepan Herceg,
P. Josip Bebić, Ljubica
Markovica-Baban, dr. Adolf
Polegubić, Antonia Tomljanović-
Brkić, P. Jozo Župić

Grafička priprema/Layout:
Ljubica Markovica-Baban
Romana Kašaj

Tisak/Druck:
Spengler's Druckwerkstatt GmbH
64572 Büttelborn

Godišnja pretplata s poštarinom/
Jahresbezugspreis incl. Porto: € 16,-
za ostale europske zemlje: € 22,-
za prekomorske zemlje: € 35,-
Bankverbindung:
Konto Nr. 129072 (BLZ 500 502 01),
bei der Frankfurter Sparkasse

Naslovnica:

Prizor iz „Posljednje večere“, Ber-
gisch Gladbach, (u ulozi Isusa glu-
mac Tomislav Martić);
snimio: A. Polegubić

Posljednja stranica:

Jesenski ugodaj;
snimio: A. Verzotti

BRZOJAVI PAPI I NADBISKUPU BOZANIĆU

Hrvatski pastoralni djelatnici iz Zapadne Europe sa svoga godišnjega pastoralnog skupa u Bergisch Gladbachu, u Njemačkoj, uputili su brzojave Svetome Ocu u povodu 25. obljetnice njegova pontifikata, te zagrebačkom nadbiskupu Josipu Bozaniću u povodu Papi-
ne najave da će ga uvrstiti u Kardinalski zbor. Brzojave donosimo u cijelosti.

Brzojav Svetome Ocu

Sveti Oče!

Mi, hrvatski svećenici, pastoralne suradnice i suradnici iz Zapadne Europe, predvođeni dubrovačkim biskupom, predsjednikom Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine mons. dr. Želimirom Puljićem, okupili smo se od 6. do 9. listopada ove godine u Bergisch Gladbachu u Njemačkoj, na svoj godišnji pastoralni skup koji već godinama organizira Hrvatski dušobrižnički ured iz Frankfurta na Majni kako bismo u ovoj „Godini Biblije“ razmišljali o vrlo aktualnoj temi „Suvremeni pristup Bibliji“.

Sa zahvalnošću se sjećamo Vaših nedavnih pohoda Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u kojima su mnogi od nas sudjelovali zajedno s Hrvatima katolicima iz Zapadne Europe. Neizmjereno cijenimo napore koje činite za dobro Crkve i ljudi našega vremena. Nastojat ćemo se uključiti također i u zahvalno hrvatsko nacionalno hodočašće u Rim, od 6. do 9. studenoga, na koje pozivaju hrvatski biskupi u znak zahvalnosti za dosadašnje Vaše pohode Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Ovom prilikom od srca Vam čestitamo veliki jubilej, 25. obljetnicu Vašega pontifikata. Molimo Gospodina, neka Vas i nadalje ispunja svojim Duhom kako biste mogli vršiti svoju odgovornu službu za dobro Crkve i svijeta.

Znamo koliko je važno danas zajedništvo i jedinstvo u Crkvi te ispravno shvaćanje svoga vlastitoga crkvenog identiteta. Stoga, na tu nakanu molimo Vaš apostolski blagoslov.

Bergisch Gladbach, 7. listopada 2003.

Mons. Želimir Puljić, dubrovački biskup, predsjednik Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu HBK i BK BiH

Fra Josip Bebić, delegat za hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj

Brzojav nadbiskupu Bozaniću

Poštovani gospodine Nadbiskupe!

Mi, hrvatski svećenici, pastoralne suradnice i suradnici iz Zapadne Europe, predvođeni dubrovačkim biskupom, predsjednikom Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine mons. dr. Želimirom Puljićem, okupili smo se od 6. do 9. listopada ove godine u Bergisch Gladbachu u Njemačkoj, na svoj godišnji pastoralni skup koji već godinama organizira Hrvatski dušobrižnički ured iz Frankfurta na Majni kako bismo u ovoj „Godini Biblije“ razmišljali o vrlo aktualnoj temi „Suvremeni pristup Bibliji“.

S radošću smo primili vijest o najavi Svetoga Oca kako će Vas 21. listopada na konzistoriju uvrstiti u članstvo Kardinalskog zbora Svete Rimske Crkve. U tome vidimo ne samo posebnu Papinu pažnju prema Vama osobno, već i cijelome hrvatskom narodu i Katoličkoj Crkvi u Hrvatskoj.

Dok Vam od srca čestitamo, molimo Boga da Vam da snage i hrabrosti, kako biste poput Vaših prethodnika blagopokojnih kardinala Alojzija Stepinca, Franje Šepera i Franje Kuharića, djelovali na dobro Katoličke Crkve u Hrvatskoj i cijeloga hrvatskog naroda.

Bergisch Gladbach, 7. listopada 2003.

Mons. Želimir Puljić, dubrovački biskup, predsjednik Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu HBK i BK BiH

Fra Josip Bebić, delegat za hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj

• IZ CRKVE U DOMOVINI:

Nadbiskup
Bozanić — novi
hrvatski kardinal

str.

5

• PASTORALNI SKUP:

Kako Bibliju
približiti
suvremenom
čovjeku?

str.

8

• INTERVJU: Biskup dr. Ž. Puljić

Važnost poma-
ganja Hrvatima u
inozemstvu

str.

6

IZ CRKVE U SVIJETU:

Majka Terezija — nova blaženica

4

REPORTAŽA: HKM Hanau

S Hrvatima tri desetljeća

10

RIJEČ O RIJEČI: Ante Vučković
Suvišna riječ

Riječi nisu suvišne kada ih je mno-
go. One su suvišne kada su prazne.

12

SOCIJALNA PITANJA:

Je li budućnost Caritasa sigurna?

25

ŽIVOT: Marijan Markotić

Jedna Crkva za sve!

22

O. Jozo Župić
Anđeo vedrine

23

BEITRÄGE IN DEUTSCHER SPRACHE

Josip Bebić: Abschied: Dank —

Rückblick; Anfang: Freude auf das
Neue

Dr. W. Kurzschinkel, Pfr.: Zu-
sammenarbeit der Ortsgemeinden
mit Gemeinden anderer Kultur und
Sprache

13-15

Hrvatima u izvandomovinstvu zasigurno nije svejedno tko će u
Hrvatskoj biti na vlasti. Ne može im biti svejedno, stoga, jer su u
nju sebe ugradili, a bez njih Hrvatske države sigurno ne bi ni bilo.

Za koga glasovati?

Izabравši zagrebačkog nadbiskupa Josipa Bozanića u Kardinalski zbor, Sveti je Otac još jednom odao priznanje Hrvatima. Sam događaj imenovanja poklopio se s 25. obljetnicom pontifikata Svetoga Oca te proglašenja blaženom Majke Terezije, velike žene našega vremena, koja je na razne načine bila povezana s Katoličkom Crkvom u Hrvata. Bila je posebno bliza ljudima u potrebi. Na ispravan je način shvatila poslanje i ulogu Crkve. Poruku za svoj svakodnevni život crpila je iz Svetoga pisma, koje puno govori i ljudima našega vremena. I hrvatski su pastoralni djelatnici iz Zapadne Europe na svome godišnjem pastoralnom skupu u Begisch Gladbachu, uz vr-sne predavače: dr. fra Tomislava Vuka, dr. s. Rebeku Anić i dr. Tončija Matulića, razmišljali o Bibliji iz perspektive njezina značenja u današnjem sve zahtjevnijem i bremenitijem vremenu. Čovjek koji živi poruku

Svetoga Pisma ne može biti neosjetljiv za opće dobro. U područje općeg dobra svakako spada i politika i političko djelovanje, upravljanje i odlučivanje u ime drugih. U Hrvatskoj se 23. studenoga održavaju izbori. Pojedincu se tako pruža demokratska mogućnost svojim glasom utjecati na izbor pojedinaca i stranaka za koje vjeruje da će pošteno, moralno, u interesu naroda i države upravljati na opće dobro. Postavlja se doista objektivno pitanje: Za koga glasovati? Hrvatima u izvandomovinstvu zasigurno nije svejedno tko će u Hrvatskoj biti na vlasti. Ne može im biti svejedno, stoga, jer su u nju sebe ugradili, a bez njih Hrvatske države sigurno ne bi ni bilo. Koliko im je stalo do Hrvatske, tog dragocjenog blaga, pokazat će i na izborima 23. studenoga. Budućnost Hrvatske države je i u rukama Hrvata u izvandomovinstvu koji nipošto ne bi smjeli ostati po strani.

Urednik

Iz delegatova Duhovnog poticaja

Rastanak: Zahvalni pogled unatrag Početak: Radost zbog novoga

Drage sestre i braćo u vjeri! Kršćanstvo je uvijek u pokretu — Krist je kretanje — put je cilj. Veže li se čovjek za jedno mjesto, za-stat će i tako izgubiti širinu obzora. Isus je svoje učenike slao po svijetu sa zadatkom da svim ljudima obznanjuju Radosnu vijest. Dok smo u pokretu, živimo na putu prema Bogu. Sveti Augustin je napisao: „Umrijet ćeš onoga dana kad budeš rekao 'Dosta je'." Upravo zato radimo uvijek više, idimo dalje, budimo neprestano na putu. Ne vraćajmo se i ne skrećimo s puta! Nadam se da će ove misli pomoći vama koji se sada morate rastati s mjestom koje vam je drago da u novoj zajednici (župi) stupite u svoju službu s vesljem i zauzetošću. Koristim ovu prigodu i zahvaljujem braći svećenicima što su svoju dosadašnju zadaću ispunili tako dobro i želim im da smognu snage za nove zadatke, za nove izazove, u novim mjestima, s novima ljudima koje će

ondje sresti i upoznati. Veselite se tim novim poznanstvima i novim mogućnostima pred kojima stojite. Isto to želim i svećenicima koji dolaze u naše župe (zajednice) i koji će nastaviti raditi ono što ste radili vi koji odlazite. Naravno, riječ veselje zbog novoga ne upućujem samo svećenicima, nego i župama (zajednicama) u koje će oni doći. Ljudski je biti tužan na rastanku. Ali ne zaboravite da je u svakome rastanku posijano sjeme novoga sastanka, novoga početka, nove prilike i novih mogućnosti.

Svima koji se sad vraćaju u svoj zavičaj želim da se što brže uklope u novu radnu sredinu. I ne na posljednjem mjestu, moje dobre želje prate i naše „nove“ za blagoslovljen rad u vinogradu Gospodnjem. Sjetite se se pritome: „Dolazak ljubavi otvara nam oči i priprema naše srce da motreći prihvaćamo svijet“.

Pozdravljam vas s Mir i dobro
Vaš fra Josip Bebić, delegat

Papa slavi i okuplja oko sebe kardinale

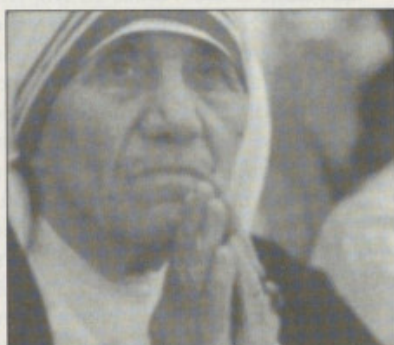
Crkva dobiva 31 novog kardinala među kojima je i jedan Hrvat — zagrebački nadbiskup Josip Bozanić. Konzistorij najavljen za 21. listopada izvrsno se uklapa u proslavu 25. obljetnice pontifikata Ivana Pavla II. i proglašenja blaženom Majke Terezije.

Je li bilo jače crkvene vijesti u proteklome razdoblju od one da Crkva dobiva 31 novog kardinala, među njima jednoga Hrvata? Dok su se neki bavili pitanjima Papinoga zdravlja koje svakako nije izvrsno, sam je Ivan Pavao II. pročitao imena novoimenovanih kardinala prije molitve Anđeoskog pozdravljenja na Trgu sv. Petra u Rimu 28. rujna. Tada je obznanio imena 30 crkvenih velikodostojnika, a ime jednoga je sačuvao u srcu, kako njemu osobno i Crkvi koju vodi ne bi još dodatno otežao već vjerojatno teški život. Naime, Papa „in pectore” uobičajeno čuva ime onoga kardinala koji živi u nekoj diktatorskoj državi. U prigodi imenovanja novih kardinala, Sveti Otac najavio je i redoviti konzistorij za kreiranje novih kardinala 21. listopada. To je ujedno i kruna svečanih proslava 25. obljetnice njegova pontifikata.

U novim je kardinalima vidljiva cijela Crkva

Papa je redom, prvo nabrojio sedam novih kardinala iz Rimske kurije. Jean-Louis Tauran, Renato Raffaele Martino, Francesco Marchisano, Julián Herranz, Javier Lozano Barragán, Stephen Fumio Hamao i Attilio Nicora — Papini su najbliži suradnici koji djeluju u nekome od vatikanskih dikasterija. Uslijedilo je 19 imena odličnika iz mjesnih Crkava po cijelome svijetu: patrijarh Venecije Angelo Scola, nadbiskup Laosa Anthony Olubunmi Okogie, nadbiskup Marseillea Bernard Panafieu, nadbiskup Kartuma Gabriel Zubeir Wako, nadbiskup Sevilje Carlos Amigo Vallejo, nadbiskup Philadelphije Justin Francis Rigali, nadbiskup Saint Andrews i Edinburgha Keith Michael Patrick O'Brien, nadbiskup Sao Sebastiao do Rio de Janiero Eusébio Oscar Scheid, nadbiskup Firenze Ennio Antonelli, nadbiskup Genova Tarcisio Bertone, nadbiskup Cape Coast Peter Kodwo Appiah Turkson, nadbiskup Ranchija Telesphore Placidus Toppo, nadbiskup Sydneya George Pell, nadbiskup Zagreba Josip Bozanić, nadbiskup Hôchiminh Ville

Jean-Baptist Pham Minh Man, nadbiskup Guatemale Rodolfo Quezada Toruon, nadbiskup Liona Philippe Barbarin, nadbiskup Ostrogona — Budimpešte Péter Erdő i nadbiskup Québeca Marc Ouellet. Četiri nova kardinala nisu bili biskupi ni nadbiskupi nigdje

Majka Terezija — blaženica našega vremena

po svijetu, ali imaju osobite zasluge: teolog Papinskoga doma o. George Marie Martin Cottier, Gustaav Joos, o. Tomáš Špidlik i o. Stanislas Nagy. Jedno je ime ostalo nepročitano, u Papinom je srcu.

„Očekivana” i „neočekivana” imenovanja

Smatra se da je za očekivati bilo da kardinalom postane dosadašnji tajnik Državnoga tajništva za odnose s državama nadbiskup Jean-Louis Tauran ili pak dugogodišnji trajni promatrač Svete Stolice pri Ujedinjenim narodima Renato Martino. I tri talijanska nadbiskupa — venecijanski patrijarh Scola, denovski Bertone i firentinski Antonelli u toj su skupini „očekivanih” zajedno s francuskima, marsejskim Panafieuom i lionskim Barbarinom. No, novinare je iznenadilo imenovanje kardinala iz Afrike i Azije. Među njima su sudanski nadbiskup Kartuma, zemlje pogođene ratom, Gabriel Zubeir Wako, poglavar nigerijske metropole Lagos Anthony Olubunmi Okogie, kao i nadbiskup Peter Kodwo Appiah Turkson iz Gane. Iz svega je vidljivo da novim konzistorijem neće znatno porasti broj kardinala iz Italije, ali hoće iz Europe (sa 52 na 66). Sa

trojicom novih kardinala Južna Amerika — kontinent na kojemu živi polovica svih katolika — ostaje daleko manje prisutna u Kardinalskom zboru. No, kada se promatra i čista „geografska” zastupljenost, jasno je da je — uravnotežena, dok posebnu „političku” težinu svakako ima uzdizanje na kardinalsku čast sudanskoga nadbiskupa Waka, zemlje u kojoj vlada rat, kao i nadbiskupa Sajgona Jean-Baptista Pham Minh Mâna u komunističkom Vijetnamu. Vijetnamski su komunisti odmah žustro reagirali i istaknuli da je Vatikan prvo morao — njih pitati? No, to je očito njihov problem. Papa nije zaboravio ni zaslužne crkvene službenike. Tako je ovaj puta u Kardinalski zbor uvrstio Švicarca dominikanca Georges-a Cottiera, teologa i propovjednika Papinskoga doma, te češkoga isusovca i profesora u Rimu Tomaša Špidlika, izvrsnoga poznavatelja Istočnih Crkava, osobito ruskoga pravoslavlja. Novim imenima i sam je Kardinalski zbor postao — „mladi”. Dosada je samo 34 kardinala imalo manje od 70 godina, a sada 55. Tako je postotak „mladih” jasno porastao — s 31,3 na 40,7 posto. Najmlađi među njima je ostrogonsko-budimpeštanski nadbiskup Péter Erdő. Valja, naime, reći da je broj kardinala, ima ih 164, koji su dosada mogli birati i biti izabrani za papu (ispod kanonske dobi od 80 godina) „stao” na 109, a potrebno je 120. Među novoimenovanim kardinalima sada je 26 ispod 80 godina, tako da je broj birača podignut na 135. Konzistorij najavljen za 21. listopada izvrsno se uklapa u proslavu 25. obljetnice pontifikata Ivana Pavla II. i proglašenja blaženom Majke Terezije, pa će se oko Petrovoga nasljednika okupiti članovi „crkvenoga senata” — njegovi najbliži suradnici u vođenju Crkve. Crkva u Hrvata može biti posebno radosna što će uz kardinala Vinka Puljića od sada imati i drugoga kardinala — Josipa Bozanića. Oni zajedno sudjeluju i u svečanim proslavama 25. obljetnice pontifikata Ivana Pavla II. na koje je Papa pozvao 12. listopada **M.K.**

Novi kardinal — još jedno priznanje

„U toj odluci Svetoga Oca prepoznajem još jedan veliki znak njegove ljubavi i privrženosti hrvatskome narodu i Crkvi u Hrvata, što smo tako neposredno doživjeli i za njegova nedavnog apostolskog pohoda Hrvatskoj”, kazao je nadbiskup Bozanić.

Sveta Stolica preko aktualnog poglavara Katoličke Crkve Svetoga Oca iskazala je još jedno priznanje hrvatskome narodu kad je nedavno zagrebačkoga nadbiskupa mons. Josipa Bozanića izabrala u Kardinalski zbor. Papa Ivan Pavao II. objavio je u nedjelju 28. rujna u Vatikanu imena 30 novih kardinala Rimske Crkve, a među njima je i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zagrebački nadbiskup mons. Josip Bozanić kojega je vijest zatekla na slavlju četrdesete obljetnice Družbe sestara Klanjateljica svijeta u crkvi Navještenja Blažene Djevice Marije u Velikoj Gorici. Primajući brojne čestitke, nadbiskup se zahvalio, a upućujući riječi zahvale Svetom Ocu između ostaloga je kazao: „U toj odluci Svetoga Oca prepoznajem još jedan veliki znak njegove ljubavi i privrženosti hrvatskome narodu i Crkvi u Hrvata, što smo tako neposredno doživjeli i za njegova nedavnog apostolskog pohoda Hrvatskoj. Ovo odlikovanje smatram darom koji Ivan Pavao II. preko mene daje svim biskupima Hrvatske, stoga iz ruku našeg Svetog Oca primam ga u zajedništvu s braćom u episkopatu.” Nakon vijesti o imenovanju nadbiskup Bozanić istaknuo je da sa zahvalnošću i najvećim poštovanjem misli na svoje prethodnike Franju Kuharića, Franju Šepera i bl. Alojzija Stepinca. Istaknuo je da je njihov život i njemu uzor i nadahnuće u služenju Crkvi i hrvatskome narodu. Čestitke su uputili hrvatski i bosansko-hercegovački biskupi na čelu s kardinalom Vinkom Puljićem te brojni hrvatski političari. Novi hrvatski kardinal rođen je 1949. u Rijeci, a na Krku je pohađao osnovnu školu, dok je u Pazinu bio u gimnaziji. Studirao je u Rijeci, Zagrebu gdje je postao magistar teologije te u Rimu gdje je stekao licencijat iz crkvenog prava. Za svećenika je zaređen 1975. Biskupom je imenovan 1989. Zagrebačkim nadbiskupom postao je 1997. Uz brojne dužnosti i imenovanja od 2001. izabran je na dužnost prvog

potpredsjednika Vijeća europskih biskupskih konferencija. Član je Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata te Papinskog vijeća za laike. Domovinska proslava kardinala Josipa Bozanića održana je u subotu 25. listopada u Zagrebu.

Novi hrvatski kardinal Josip Bozanić

Sedamdeset godina Caritas i četrdeseta obljetnica „Glasa Koncila”

Caritas Zagrebačke nadbiskupije proslavio je sedamdesetu obljetnicu svoga djelovanja početkom listopada u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog te euharistijskim slavljem u zagrebačkoj prvostolnici. Tom prigodom Caritasova ravnateljica Jelena Brajša spomenula je osnivača zagrebačkoga Caritasa bl. Alojzija Stepinca te istaknula kako Caritas predstavlja produžene ruke Crkve i dokaz je kako vjera ništa ne vrijedi bez djela.

Katolički tjednik „Glas Koncila” proslavio je četrdesetu obljetnicu svoga izlaska na novinskom formatu. Prvi broj tiskan je 29. rujna 1963. Kroz četrdeset godina svoga djelovanja promičući crkveno jedinstvo i zajedništvo „Glas Koncila” je zadržao svoj kontinuitet i otvorio se novim izazovima i društvenim promjenama. Posebnu ulogu odigrao je u doba totalitarizma kada je bio jedina slobodna novina što je često smetalo komunističkim vlastodržcima. Kroz svoje tekstove, uz odanu crkvenost podržavao je i promicao nacionalne vrednote, ponos hrvatskoga naroda i njegovo jedinstvo.

OSCE-ova politička, a ne obrazovna reforma

Vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić susreo se medijskim dje-latnicima krajem rujna. Govoreći o važnosti medija pred pedesetak predstavnika medijskih kuća u BiH, kardinal Puljić između ostaloga je rekao: „Olako se mogu izazvati boli te mračne sjene na obzoru koje stvaraju sumornost. Treba nam svjetla nade i potpore zajedništvu u različitosti.”

Novi incidenti potvrđuju ugroženost Hrvata na području Bosne. Nejednakost i neravnopravnost na štetu Hrvata provodi i misija OSCE-a kao nositelj aktivnosti u obrazovanju. Hrvati koji su zanemareni premda ispunjavaju sve postavljene uvjete i kojima se uskraćuju temeljna ljudska prava s ogorčenjem OSCE-ovu reformu nazivaju političkom, a ne obrazovnom kakva bi trebala biti. Početkom školske godine izdano je priopćenje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine o kulturnom i vjerskom identitetu hrvatskoga katoličkog naroda na tim područjima. Crkva na čelu s biskupima ističe kako Hrvati imaju pravo na svoj nacionalni, kulturni i vjerski identitet. Sve ono što ide na štetu drugoga treba mijenjati. Daytonski sporazum treba mijenjati jer se njime i dalje nanose nepravde i štete hrvatskom narodu.

Zahvala mons. Einaudiju i dobrodošlica mons. Lozanu

Nakon brojnih zahvala dosadašnjem apostolskom nunciju u Republici Hrvatskoj mons. Giuliju Einaudiju, na službu je stupio novi apostolski nuncij Francisco-Javier Lozano. Rođen je u Španjolskoj 1943. Do sada je radio u Nigeriji, Južnoj Africi, Jugoslaviji, Gvatemali, Tanzaniji, Kongu. Dobar je poznavatelj crkvenog stanja na područjima Crkve u Hrvata. U nedavnim svojim izjavama istaknuo je kako je u doba komunističke Jugoslavije Crkva bila proganjana. **A.O.**

RAZGOVOR S MONS. DR. ŽELIMIROM PULJIĆEM, DUBROVAČKIM BISKUPOM I PREDSEDNIKOM VIJEĆA ZA HRVATSKU INOZEMNU PASTVU HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE I BISKUPSKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Važnost pomaganja Hrvatima u inozemstvu

Ovih je dana u radu Pastoralnog skupa hrvatskih svećenika, đakona i pastoralnih suradnika i suradnika iz Zapadne Europe u Bergisch Gladbachu kod Kölna sudjelovao i dubrovački biskup i predsjednik Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine mons. dr. Želimir Puljić. Biskupa Puljića zamolili smo za razgovor u kojem je pojasnio neka važna pitanja u odnosu domovinske Crkve prema Hrvatima katolicima u inozemstvu.

Žz: *Gospodine Biskupe, za početak, recite kada ste imenovani predsjednikom spomenutoga Vijeća?*

Mons. Puljić: U ožujku 2002. na susretu biskupa dviju naših biskupskih konferencija u Sarajevu izabran sam predsjedati Vijeću HBK-a i BK BiH za inozemnu pastvu. Na istom susretu izabran je i novi ravnatelj za inozemnu pastvu mr. Pero Ivan Grgić, svećenik banjalučke biskupije koji je tu dužnost preuzeo od mons. dr. Pere Arčića, svećenika đakovačke biskupije. Ja sam na službi predsjednika Vijeća naslijedio mons. dr. Peru Sudara, pomoćnog sarajevskog biskupa. Prošle godine u rujnu bio je moj prvi službeni nastup na susretu svećenika i pastoralnih suradnika u Opatiji.

Misije postaju trajne institucije

Žz: *Koja je, zapravo, uloga predsjednika Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu?*

Mons. Puljić: Služba predsjednika Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu je višeslojna. Vijeća, inače, biskupskih konferencija su savjetodavna tijela koja obrađuju problematiku vezanu uz život i rad misija u inozemstvu. Članovi Vijeća su predstavnici regija, država ili kontinenata gdje se nalaze uspostavljene misije za naše ljude. Oni su izabrani delegati koje onda kao članove spomenutog Vijeća potvrđuju dvije naše biskupske konferencije. Zajedno s ravnateljem za inozemnu pastvu, predsjednik Vijeća vodi brigu o dobrom funkcioniranju misijskih centara diljem svijeta, potiče regionalna i kontinentalna okupljanja svećenika, redovnika i redovnica i pastoralnih suradnika. Prenosi preko delegata pastoralne smjernice hrvatskih biskupa te na zajedničkim zasjedanjima dviju biskupskih konferencija priopćava probleme, prijedloge, zahtjeve i molbe koji pristižu s terena iz inozemne pastve.

Žz: *Čemu dajete posebnu važnost u Vašem djelovanju u odnosu prema Hrvatima katolicima u inozemstvu?*

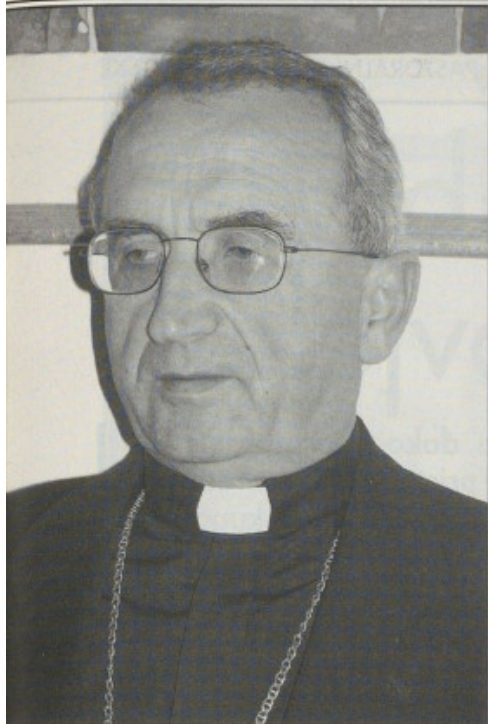
Mons. Puljić: Život u inozemstvu ima svoje posebnosti, svoje poteškoće i probleme. Jedna pjesma veli: „Svaka tuda zemlja, tuga je golema“. Stoga je dobro bilo kada su naši biskupi odlučili slati svećenike, redovnike i redovnice koji će biti blizu i na duhovnu pomoć iseljenim Hrvatima katolicima kako bi pomagali umanjivati tu tugu tuđine. Nicali su tako hrvatski katolički centri kako u prekomorskim zemljama tako i diljem Europe. Is početka se mislilo kako će oni biti kratkoga i prolazna vijeka dok se ljudi ne vrate u domovinu. No, s vremenom su to postale trajne institucije

s kojima sada počinju računati i domaće mjesne Crkve gdje su ti centri i misije uspostavljene. U tom vidu smatram vrlo važnim pomagati našim ljudima neka se ne osjećaju tuđincima u inozemstvu. Već je pisac iz apostolskih vremena zabilježio kako je za kršćanina svaka domovina tuđina i svaka tuđina domovina. I kao što Hrvati izvan Republike Hrvatske imaju pravo i mogućnost steći dvojno državljanstvo, tako nekako slično i iseljeni Hrvati imaju privilegiju uživati blagodati dviju domovina: domovine Hrvatske gdje su njihovi narodni i vjerski korijeni te one druge zemlje koja ih je udomila, zaposlila i u kojoj se njihova djeca školuju. Stoga mi se čini kako je jedan od prioriteta zadataka naše inozemne pastve, uz duhovnu i sakramentalnu asistenciju, pomagati iseljenim Hrvatima biti kod kuće tamo gdje žive, očuvati svoje narodne i vjerske posebnosti, negovati i prenositi na djecu bogato kulturno naslijeđe koje su primili i biti ponosni na svoje hrvatske i katoličke korijene, ali izbjegavati opasnost otuđenja i mentalitet geta. Između trajne napetosti i opasnosti getoizacije, dominacije i asimilacije, pred kojom se nalazi suvremena Europa, jedini proces integracije ima svoju opravdanu perspektivu. Nadam se kako će iseljeni Hrvati ma gdje bili dati u tom pogledu svoj upečatljivi obol.

Činiti više oko svećeničkih zvanja u misijama

Žz: *U našoj Crkvi u inozemstvu zamjetna je već visoka starosna dob svećenika, a u nekim našim misijama i nedostatak svećenika. Kako mislite da će se u budućnosti rješavati taj sve istaknutiji problem?*

Mons. Puljić: Dobro ste primjetili kako nam kler rapidno stari. Sve je više svećenika u poodmakloj dobi, a sve

Snimio: A. Polegubić

Stanje zvanja nije još alarmantno, ali ni perspektive nisu ružičaste. Valja nam se stoga trgnuti i nešto činiti.

Zahvalnost za dosadašnju pomoć njemačke Crkve

Žz: *Njemačka biskupska konferencija je na svome proljetnom zasjedanju, 13. ožujka ove godine, prihvatila „Smjernice za dušobrižništvo katolika drugih materinskih jezika” u kojima jasno određuje svoj odnos prema sadašnjim i budućim dušobrižnicima i katolicima drugih materinskih jezika. Koliko je naša Crkva upoznata s tim smjernicama i hoće li i sama izraditi određene smjernice za djelovanje među Hrvatima katolicima u inozemstvu te uvjetima koje pritom moraju ispunjavati hrvatski svećenici i pastoralne suradnice i suradnici predviđeni za inozemnu pastvu?*

manje onih mladih. To primjećujem kako u mojoj dubrovačkoj biskupiji tako u drugim biskupijama i redovničkim zajednicama u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Znam obično reći kako svake godine imamo više zlatomisnika nego mladomisnika. Ista je slika i s klerom koji je na službi u inozemnoj pastvi. No, ono što me zabrinjava jest činjenica kako u misijama u inozemstvu nema svećeničkih zvanja. Na prste se mogu nabrojati svećenici i redovnici koji su rođeni u inozemstvu, a to nije dobar znak ni za iseljene Hrvate niti za perspektivu pastve u inozemstvu. Svećeničko i redovničko zvanje jest dar Neba, ali ono je i uzdarje ljudskog srca. Ono je sinhronizirano djelom obitelji, župne zajednice i svećenika. Koliko su naše obitelji svjesne kako su pozvane surađivati i na tom području duhovnih zvanja kako molitvom i materijalnom potporom tako i nagovorom i razgovorom o toj temi? Je li svijest o odgovornosti za radanje i rast duhovnih zvanja prisutna u našim župnim zajednicama, centrima i misijama? Koliko o tome govore naši svećenici i pastoralni suradnici? Ako je suditi po plodovima, onda je odgovor jasan. A Isus nije rekao „sjedite i čekajte”, već „molite Gospodara žetve, kucajte, išтите, tražite i primit ćete”.

Mons. Puljić: Stanje inozemne pastve je raznoliko kao što su raznoliki i sustavi i mentaliteti pojedinih država u kojima se naši ljudi nalaze. Njemačka Crkva je u pogledu doseljenika

Čini mi se kako je jedan od prioriteta zadatka naše inozemne pastve, uz duhovnu i sakramentalnu asistenciju, pomagati iseljenim Hrvatima biti kod kuće tamo gdje žive, očuvati svoje narodne i vjerske posebnosti, njegovati i prenositi na djecu bogato kulturno nasljeđe koje su primili i biti ponosni na svoje hrvatske i katoličke korijene, ali izbjeći opasnost otuđenja i mentalitet geta.

ka i privremenih radnika najzauzetije pritjecala u pomoć kako omogućiti vjernicima katolicima liturgijska slavlja u svojim crkvama. Ona je financirala, i to još uvijek čini, pastoralne djelatnike po našim misijama. I to je ogromna pomoć za koju moramo reći hvala. I ne smijemo zaboraviti kako naši vjernici dolaskom u neku zemlju i biskupiju postaju članovima dotične mjesne Crkve gdje žive. Svećenici kada u Misi i brevijaru mole za biskupa, onda spominju mjesnog biskupa gdje žive. To je znak crkvenosti i pripadnosti mjesnoj Crkvi. Pogrešno, stoga, čine oni koji mjesto mjesnog biskupa spominju hrvatske biskupe. Smjernice, o kojima govorite, poznate su barem članovima Mi-

jeća za hrvatsku inozemnu pastvu. O njima smo raspravljali u travnju ove godine i zadužili jednoga člana neka ih preveđe kako bi mogao s njima upoznati biskupe naših biskupskih konferencija. U načelu mislim kako je dobro imati jasna načela i smjernice. One će pomoći staviti stvari na svoje mjesto, a otkloniti će moguće nesporazume i predrasude.

Kako zaustaviti val seljenja?

Žz: *Na žalost, sve je očitiije da se Hrvati katolici u velikom broju ne vraćaju u svoju domovinu, dapače sve više hvataju korijene, poglavito mlađi Hrvati druge i treće generacije. Kako gledate na buduć razvo brojne hrvatske katoličke zajednice u inozemstvu?*

Mons. Puljić: Ponajprije, što se tiče problema selilaštva, činjenica je kako je Europa bila i ostala kontinent s kojega su ljudi odlazili u prekomorske zemlje, ali i kontinent na kojem su se ljudi privremeno ili trajno selili iz jednoga kraja u drugi, iz jedne države u drugu. Tako su poznate migracije unutar jednoga naroda i jedne države, npr. s juga Italije u njezine sjeverne dijelove, ili iz Dalmacije na sjever Hrvatske kod nas. Isto tako su poznate i europske migracije iz jedne države u drugu, uglavnom s juga na sjever ili s istoka na zapad. No, valja pritom razlikovati seljenje iz gospodarskih ili političkih razloga, tj. dragovoljno ili pod prisilom. Kad u tom smislu gledamo na migraciju Hrvata kojih je skoro toliko u inozemstvu koliko i u domovini, može se vrlo lako ustvrditi kako je najveći broj sa svojih ognjišta otišao prisilno, bilo zbog političkih ili ratnih razloga. No, određeni ih je broj otišao i zbog gospodarskih razloga, ili pak slučajno ili iz znatiželje. Budući se naši ljudi u inozemstvu ne osjećaju uvijek kod kuće, dobro je što postoje naše misije i centri u kojima se Hrvati okupljaju, razgovaraju, podržavaju i međusobno pomažu. Bilo bi mi drago kad bi se na tim mjestima počelo i strateški planirati za dobro naše domaće Crkve i domovine. Još prije tri desetaka godina pjevao je Vice Vukov na Požeškom festivalu „Pusta osta Slavonija”. Taj refren bi se mogao,

Nastavak na str. 25

OD 7. DO 9. LISTOPADA U BERGISCH GLADBACHU JE ODRŽAN GODIŠNJI PASTORALNI SKUP ZA HRVATSKE PASTORALNE DJELATNIKE IZ ZAPADNE EUROPE

Kako Bibliju približiti suvremenom čovjeku?

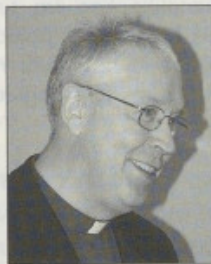
Tema ovogodišnjeg pastoralnog skupa hrvatskih svećenika, đakona, pastoralnih suradnika i suradnika iz Zapadne Europe bila je „Suvremeni pristup Bibliji“. Predavači su bili dr. fra Tomislav Vuk, dr. s. Rebeka Anić i dr. Tonči Matulić. U radu skupa sudjelovao je i dubrovački biskup predsjednik Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu HBK i BK BiH mons. dr. Želimir Puljić, a sudionike su pozdravili i biskupijski vikar za dušobrižništvo katolika drugih materinskih jezika pomoćni kölnski biskup mons. Norbert Trelle i ravnatelj za dušobrižništvo katolika drugih materinskih jezika Njemačke biskupske konferencije župnik Wolfgang Miehle. Sudionici su se imali prigodu upoznati i sa znamenitostima kölnske katedrale i grada Kölna.

Suvremeni pristup Bibliji — bila je tema godišnjega pastoralnog skupa hrvatskih svećenika, đakona, pastoralnih suradnika i suradnika iz Zapadne Europe, u „Godini Biblije“, koji je održan od utoraka 7. do četvrtaka 9. listopada u „Kardinal Schulte Haus“ u Bergisch Gladbachu

nedaleko od Kölna u Njemačkoj, u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta. Skup, na kojemu se okupilo više od 150 sudionika, započeo je jutarnjom molitvom. Potom je u dvorani sve pozdravio domaćin, delegat za Hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj fra Josip Bebić, koji je ujedno otvorio rad skupa. „Usudujem se reći kako nitko ne može pokucati na čitavo srce izvandomovinske Hrvatske, posebice Hrvata katolika ako nije došao na ovaj pastoralni skup. Ovdje se najbolje čuje kucanje tog živog dijela srca hrvatskoga naroda. Ovdje, na ovome skupu mogu se čuti sve tjeskobe, radosti i čežnje našega raspršenog naroda diljem Europe“, kazao je delegat Bebić.

Zahvala pastoralnim djelatnicima

Predsjednik Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu HBK i BK BiH dubrovački biskup Želimir Puljić je, prenoseći pozdrave biskupa obiju naših

Sudionike skupa pozdravili su: biskup Puljić, biskup Trelle, nacionalni ravnatelj Miehle i predsjedatelj regije vlč. Penić

biskupskih konferencija te ravnatelja za Hrvatsku inozemnu pastvu mr. Pere Ivana Grgića, izrekao dužnu zahvalu za nemjerljiv doprinos hrvatskih pastoralnih djelatnika u radu s našim ljudima privremeno ili trajno nastanjena diljem Europe. „Radujem se što sam mogao doći na ovaj susret. Upućujem se malo po malo u poslove, zadatke, teškoće i probleme s kojima se susrećete, bilo putem izvješća koja pripremaju delegati za našu godišnju sjednicu u Zagrebu, bilo neposredno u osobnim susretima. Drago mi je osjetiti kako je ovaj vaš godišnji pastoralni skup dobro zaživio, kako s radošću na nj dolazite i trudite se dovoditi vrsne predavače koji vam pomažu razmišljati, tražiti, propitivati i nalaziti „Onoga koga traži duša moja“ (kako stoji na priloženom programu „Suchen. Und Finden“). Dobro je što ste u godini Biblije odlučili ove studijske dane posvetiti proučavanju Božje Riječi. Jer, Biblija je djelo izvorne i ne prolazne vjerske, ali i književne i

umjetničke vrijednosti koja pripada zajedničkoj kulturnoj baštini čovječanstva. Ona je stoljećima bila žarišno jezgro misli, estetike i morala. Mi smo Hrvati ponosni i Bogu zahvalni što su počeci naše pismenosti i književnosti utemeljeni na biblijskim tekstovima“, istaknuo je biskup Puljić.

Nazočne je pozdravio i biskupijski vikar za dušobrižništvo katolika drugih materinskih jezika pomoćni kölnski biskup Norbert Trelle, koji je nazočnima prenio pozdrave kardinala Joachima Meisnera. Sve je pozdravio i predsjedatelj regije hrvatskih katoličkih zajednica s područja Gornje Rajne i Vestfalije voditelj HKM Essen vlč. Stjepan Penić. U tijeku dana sudionike je pozdravio i župnik Wolfgang Miehle, ravnatelj dušobrižništva katolika drugih materinskih jezika iz Bonna. On je pobliže nazočne upoznao s nedavno prihvaćenim „Smjernicama za dušobrižništvo katolika drugih materinskih jezika“ Njemačke biskupske konferencije. Na

U živoj diskusiji koju su vodili delegat o. Bebić i past. suradnik Bošnjak sudjelovali su predavači: dr. o. Vuk, dr. s. Anić i dr. Matulić

skupu je bio i referent Stjepan Herceg iz Referata za migraciju i integraciju Centrale njemačkog Caritasa u Freiburgu.

Brzjavni Svetome Ocu i nadbiskupu Bozaniću

Sa skupa su upućeni brzjavni Svetom Ocu u povodu 25. obljetnice njegova pontifikata, te zagrebačkom nadbiskupu Josipu Bozaniću u povodu Papine najave da će ga 21. listopada uvrstiti u kardinalski zbor.

Predavanje na temu Biblija u modernom svijetu održao je dr. fra Tomislav Vuk s Fakulteta za biblijsku znanost i arheologiju iz Jeruzalema. U predavanju je ukazao na različite metode i pristupe čitanju Biblije. Već sama činjenica da postoji toliko metoda, pristupa i „čitanja“ Biblije ukazuje na to da je ona prestala biti predmetom jedino religioznog interesa, da se njome ne bave samo vjernici ili

još uže samo teolozi i kler. Bibliju čitaju i istražuju mnogi, ali s vrlo različitih vidova, koji ne moraju imati nikakve veze s vjerom i religijom, niti dakle s kriterijima njezine interpretacije, a niti njihova interpretacija podliježe na bilo koji način sudu ili autoritetu crkvenog učiteljstva, kazao je dr. Vuk. On je popodne toga dana održao još jedno zapaženo predavanje o tome kako se Crkva služi Biblijom, u sklopu kojega se posebno osvrnuo na dokument Papinske biblijske komisije „Tumačenje Biblije u Crkvi“. Nakon oba predavanja razvila se plodna diskusija. Prvi dan susreta završio je euharistijskim slavljem te duhovno-kulturnom večeri u sklopu koje je predstavljena knjiga vlč. Stipe Šošića voditelja HKM Göteborg u Švedskoj „Blizina ljubavi i mržnje“. U duhovno glazbenom programu nastupio je Tomas Kosmidis s orguljskom pratnjom s. Pavlimire Šimunović, fra Šimun Šito

Čorić i zbor sastavljen od svećenika i pastoralnih suradnika i suradnika sudionika skupa. U toj je prigodi glumac Tomislav Martić izveo prizor iz „Posljednje večere“. Također je u ime Hrvatske matice iseljenika nekoliko riječi kazala Grozdana Cvitan.

Položaj žene u Bibliji i Crkvi

Predavanje pod nazivom „Žene i Biblija“ održala je u srijedu 8. listopada dr. s. Rebeka Anić iz Splita. Upravo činjenica da zanimanje za Bibliju s obzirom na teme žena nastaje iz zbilje u kojoj postoji praksa koju je teško povezati s osjećajem za ravnopravnost, s ljudskim pravima svih ljudi i koju je osobito teško povezati s vjerom u Boga koji ne bi mogao ozakoniti podređivanje i iskorištavanje ljudskih bića, potakla me da predavanje ne naslovim „Žene u Bibliji“ već „Žene i Biblija“, rekla je, pojasnivši kako naslov „Žene u Bibliji“ kao da dopušta da se zadržimo na iščitavanju onoga što je o ženama u Bibliji napisano, dotično, da razmatramo društveni i religiozni položaj žena, da identificiramo ženske biblijske likove, da moguće iščitamo i ženske osobine koje se pripisuju Bogu, a koje su stoljećima u teologiji bile prešućivane ili zanemarivane. Takav pristup Bibliji, međutim, nije više dostatan pa ni onda kada nakon povijesno-kritične analize biblijskih tekstova slijedi njihovo

U radu skupa sudjelovalo je više od 150 sudionika

Nastavak na str. 16

HKM HANAU

S Hrvatima tri desetljeća

|| Hrvatska katolička misija Hanau osnovana je 1973., a broji oko 1.500 Hrvata katolika. Ove godine slavi 30. obljetnicu postojanja. ||

Hrvatska katolička misija Hanau u Fuldskoj biskupiji (Otto-Wels-Str. 7, 63452 Hanau; tel. 06181 14774) osnovana je 1. travnja 1973., a broji oko 1.500 vjernika. Glavnina ih se nalazi u Hanau, njih oko 1000, te po otprilike po 250 u Fuldi i Marburgu. Misija ove godine slavi 30. obljetnicu postojanja. Voditelji misije dosad su bili isusovac o. Ivan Milanović koji je bio u misiji godinu dana. Nakon njega dolazi franjevac konventualac o. Ladislav Luburić koji je u misiji bio šest godina, a od 1. rujna 1980. godine pa do danas voditelj je misije također franjevac konventualac fra Marijan Kovač. U misijskom uredu u Hanau pomaže Franciska Balent.

Mise se nedjeljom služe u crkvi Imena Marijina u Hanau u 12.30 sati te nedjeljom svakih 14 dana u Fuldi u sjemenišnoj kapeli Presvetoga Trojstva u 9.00 sati. Subotom se mise služe svakih četrnaest dana u crkvi sv. Petra i Pavla u Marburgu u 16.30 sati te radnim danom u kapelici sv. Antuna, u sklopu misijskih prostorija, po dogovoru.

U Fuldi u pastoralu pomaže grkokatolički svećenik Joakim Dudaš, porijeklom iz Vukovara, koji se nalazi na službi duhovnika za bogoslove iz priz-

Dio ministrantske skupine i djece s voditeljem misije o. Kovačem

rensko-skopske biskupije, a također i fra Marijan Cafuta slovenski svećenik iz Würzburga.

U 2003. 8 prvopričesnika i 18 potvrđenika

„Ove je godine bilo osam prvopričesnika i osamnaest potvrđenika. U misiji je aktivna skupina pjevača koju vodi orguljaš Ilija Janjić. On u misiji svira već trideset godina. U Fuldi je

kao orguljaš aktivan dr. Vlado Meštrović, kojega kada je odsutan zamjenjuje Krešimir Šantek. Aktivna je i ministrantska skupina. U Marburgu je također aktivan Franjo Parić koji je pri ruci za sve pripreme. Od velike su pomoći sakristani u Hanau Joso Jagnjić, a u Fuldi Jozo Skeić“, kazao je o. Kovač dodavši kako se misija prostire na velikom teritoriju što predstavlja jedan od pastoralnih problema. „Mlade je teško sustavno okupljati. Jedan broj ih se okuplja i u sklopu folklor, koji ima skupinu za mlade i za starije. Starije vodi Toni Galić, a mlade Lidija Smiljan.“

Važnost obiteljskog pastoralu

„Redovito pohađam bolesnike, a posebnu brigu posvećujem pastoralu obitelji u sklopu čega posjećujem obitelji s kojima razgovaram o vrlo konkretnim problemima s kojima se danas suočavaju bračni suružnici u odgoju svoje djece, ali i vlastitim bračnim problemima. Tu su također

Svečano euharistijsko slavlje sa sakramentom potvrde u povodu 30. obljetnice misije predvodio je nadbiskup Devčić

Snimka: Arhiv HKM Hanau

Skupina vjernika s voditeljem misije ispred crkve Imena Marijina

i hodočašća, pastoral mladih i sl. Vjeronauk se održava subotom u 10 sati u misijskim prostorijama u Hanau. Posebno se drži vjeronauk za prvopričesnike, a posebno za potvrđeničke. Vjernici se rado odazivaju na suradnju u raznim prigodama. U Hanau djeluje i Hrvatski dom kojega vode Ignac i Biserka Slaviček, koji ima vrlo dobru suradnju s misijom. Gospodin Franjo Parić bavi se restauratorskim radovima. U misiji je i uspješna likovna umjetnica Barica Bradica, koja svoje radove izlaže i u misiji, ali i šire. U Marburgu je posebno aktivno nekoliko mladića od kojih su najaktivniji Mario Lukez, te Mario i Igor Komšo. Mario Lukez je ujedno i kandidat za Župno vijeće u župi Naše Druge Gospe u Marburgu, koji je angažiran i u njemačkim crkvenim skupinama. U misiji je posebno svečano u prigodama slavlja prve pričesti, potvrde, Majčinog dana, sv. Nikole, božićnog slavlja i dr. Misija je posebno za Domo-vinskog rata djelovala na humanitarnom planu."

Trideseta obljetnica misije

U misiji je posebno svečano bilo 5. srpnja kada je, u povodu 30. obljetnice misije, euharistijsko slavlje sa sakramentom potvrde u crkvi Imena Marijina u Hanau predvodio riječki nadbiskup mons. dr. Ivan Devčić. „To je bila duhovna proslava misije, a ona završna širega pučkog značaja bit će 13.

prosinca ove godine, kao kruna Slavlja. Proslavu ćemo spojiti i s proslavom blagdana sv. Nikole i božićnog slavlja. Misno slavlje toga dana predvodit će provincijal hrvatskih franjevac konventualaca iz Zagreba o. Ilija Miškić." Misija je objavila i monografiju u povodu 25. obljetnice misije 2000. godine.

U misiji je dosad bilo 385 krštenja, 253 prvopričesnika, te 247 potvrđenika. Sklopljena su također 94 crkvena braka.

Zajedno s Bogom i jedni s drugima

O svojoj hrvatskoj katoličkoj zajednici nekoliko su riječi kazali i sami vjernici. Ilija Janjić je u Njemačkoj od 1969. Porijeklom je iz Vidovica.

Otac je četvero djece. U misiji djeluje kao orguljaš. „Od početka mi je puno značio dolazak na misu u našu misiju. Tako smo odgojeni, a to nastojim prenijeti i na svoju obitelj. Mislim da je dobro da se kao Hrvati i katolici imamo gdje okupljati." Marija Šušak je iz Širokog Brijega. Tu je sa suprugom Ivanom i troje djece. U Njemačkoj je deset godina. „Ovdje se ugodno osjećamo, a vjeru koju smo primili od svojih roditelja nastojimo prenijeti i na svoju djecu. Dobro bi bilo da se i naši mladi okupljaju u što većem broju." Anka Jagnjić porijeklom je iz Josipdola. Trideset i tri je godine u Nje-

mačkoj. Tu živi sa suprugom i troje djece. „U misiji smo zajedno s našim Bogom, ali i jedni s drugima. Mislim da je to važno posebno da se u tuđini ne izgubimo u mnoštvu različitih ljudi." Mira Tovilo porijeklom je iz Zvirnjače kod Kupresa. U Njemačkoj je 30 godina. Tu živi sa suprugom Milanom i dvoje djece. „Nastojimo na misu redovito dolaziti. To je za našu obitelj jako važno. Želja nam je da i naša djeca redovito dolaze i da se tu ugodno osjećaju." Kćerka Marina ima tri-naest godina i ministrantica je zajedno s bratom Mariom. Rođena je u Njemačkoj, ali od malih nogu rado dolazi u misiju. „Tu se ugodno osjećam. Bila bi radosnija kada bi se mladi okupljali u većem broju."

Tekst i snimke: A. P.

Vjernici za vrijeme mise u crkvi Imena Marijina u Hanau

Piše: Ante Vučković

Suvišna riječ

|| Riječi nisu suvišne kada ih je mnogo. One su suvišne kada su prazne. Prazna propovijed je duga ako i traje kratko. ||

Dogodi se da nas život spoji s ljudima koji neprestano govore i koje smo ponekad prisiljeni slušati. Razgovarati s njima ne možemo. Prisila i nije toliko u tome što oni stalno govore, koliko životni trenuci koji nam ne dopuštaju udaljiti se. Primjerice, moramo letjeti zajedno dva sata. I sjedimo tako vezani jedno uz drugo. Ne možemo se odmaknuti, ne možemo doći do riječi, ne možemo čitati i ne možemo zaspati. Uz nas je netko tko govori i govori i govori... Riječi koje teku nisu besmislene. Ne moraju biti čak ni grube ili neprikladne. One su suvišne. Sve. Gotovo da nema niti jedne jedine koja nešto vrijedi. Suvišne riječi. Nepotrebne. Rijeke riječi. Kao da se slijevaju na nas i ne ostavljaju nam ni trenutka predaha. Riječi, riječi, riječi... Nismo uspjeli svladati niti jednu rečenicu, domisliti rečeno, reagirati na upitno ili dvojbeno, priupitati. Riječi, riječi, riječi... Svaka naša reakcija samo još više širi otvor tog bujice riječi. Štoga da kažemo kao da se izlažemo još većem nalu. Pokušamo odobravati, a ono još više riječi. Zašutimo, a to se učini kao zainteresiranost, pa riječi poteku još većom bujicom. Pokušamo kimati glavom, zatvarati oči, okretati glavu, skretati razgovor na nešto drugo, tražiti pomoć očima, ali sve je uzalud. Samo riječi, riječi, riječi... Suvišne riječi. I iza njih, u njima, ispod njih praznina. Već je i propovjednik u Starom zavjetu dobro znao da ispraznost svega samo raste što je više riječi (Prop 6, 11). I kada se odvojimo od takvih ljudi, osjetimo silnu potrebu za šutnjom, tišinom, samoćom, za vremenom bez riječi sve dok ne odzvoni i utihne jeka suvišnih riječi i dok se duša ne smiri i odahne nakon oluje ispraznih riječi.

Prazne i životne riječi

Ne bombardiraju nas, međutim, suvišne riječi samo u iznimnim i rijetkim situacijama kada ne možemo pobjeći od nekoga tko ne prestaje govoriti. Zapravo je ozračje u kojem živimo uglavnom ispunjeno bukom i mnoštvom suvišnih riječi. Kod kuće s upaljenim televizorom, u autu s upa-

ljenim radiom, na poslu okruženi drugima, u slobodno vrijeme s društvom. Odakle ta bujica suvišnih riječi? Kako uopće nastaje višak riječi? Kako se dogodilo da smo se navikli na buku riječi koje nitko ne sluša i mnoštvo ispraznih riječi koje ništa ne govore? Čini se kako propovjednik doista ima pravo. Bujica riječi dolazi iz nutarnje praznine i praznina srca raste s bujicom suvišnih riječi.

Poznato je kako šutjeti može samo netko tko ima što reći. Šutnja ponekad štiti važna životna područja od bezobzirne navale brbljanja koje bi svojim žrvnjem olako pregazilo sve na što naiđe. Tko nema što reći, tko je prazan, ne može ni šutjeti. Tako se događa da mnogo govori onaj koji nema što reći, a onaj čije su riječi pune života i smisla šuti i govori rijetko. Prvi buči, drugi je tih. Onaj brblja nesabrano, ovaj je sabran i govori malo. Čudan je nagon koji sili na govor upravo kada nemamo što reći. U podnožju leži potreba da se skriva praznina duše. Tako mnoštvo riječi ne služi otkrivanju, nego skrivanju. Otkriti se ionako ne može drugo do li praznina. A nju želimo skriti. I skrivajući je mnoštvom riječi, neprestano samo o njoj govorimo. Brbljanje je nezasićeno. Nema dna njegovoj gladi. Neprestano traži novi sadržaj. Misli da sve razumije, a uvijek ostaje samo na površini.

Skromnost životne riječi

Ima, međutim, ljudi koje bismo slušali danima a da ne osjetimo umor i da nam se pozornost ne izgubi. U njihovim se riječima zrcali životna mudrost i u njima otkrivamo život na drukčiji način. Tako je govorio Isus. Životno, duboko, s vlašću. Nekada je govorio i dugo i mnogo, ali nikada nije bilo suvišnih riječi. Riječi nisu suvišne kada ih je mnogo. One su suvišne kada su prazne. I malo praznih riječi je mnogo. Prazna propovijed je duga ako i traje kratko. Živih riječi ni-

kada dovoljno. Malo ih je. Siromašni smo dobrim, pravim riječima. Umorni od praznih. Iza mnoštva praznih riječi stoji praznina i ispraznost srca. Iza životnih riječi stoji šutnja. Dugo vrijeme šutnje. Molitva i šutnja. Dugo vrijeme molitve u šutnji. Zato ćemo u svim riječima koje zrače snagom i mudrošću naći nekoga tko je boravio u šutnji. Kada je Isus poučavao svoje učenike molitvi, onda im je govorio da ne brbljaju kao pogani. Doslovce, da ne blebeću. Da ne ponavljaju već rečeno i da se ne izgube u bujici riječi. Mnoštvo riječi nije put u uslišane molitve. Molitva prije sliči važnim životnim stvarima koje stanu u malo riječi: volim te, pomози mi, reci jednu riječ, trebam te, ne boj se, efeta, samo vje-

O darovanim se riječima ne brblja. Od njih se živi. Svi poznamo muku sa suvišnim riječima, ali je sve manje onih koji znaju kako se živi od skromnih, živih riječi. I zato je sve važnije pronaći tišinu i slušati Riječ.

ruj, nasloni se, talita kum, oprosti, vjerujem... Na drugom, pak, mjestu Isus veli kako će za svaku bezrazložnu riječ trebati položiti račun. Tek kada stanemo sučelice ovom Isusovu zahtjevu, uočimo koliko suvišnih i bezrazložnih riječi teče s naših usana. Ne samo da otkrijemo one koji nas guše svojim brbljanjem, nego otkrijemo i svu svoju brbljavost koju uglavnom ne primjećujemo. No, u blizini evandeoske riječi slutimo kako ima načina da se smiri bujica koja nas obuhvaća izvana i iznutra. Molitva i šutnja. Šutnja pred Božjom riječi. Šutnja i slušanje Riječi. Slušanje koje rada riječju. Dovoljno je da se jednom u molitvenoj šutnji rodi životna riječ pa da osjetimo koliko je djelotvorna, životna i ljekovita. Dočim se rodi, međutim, znamo kako nije naša. Darovana nam je. O darovanim se riječima ne brblja. Od njih se živi. Svi poznamo muku sa suvišnim riječima, ali je sve manje onih koji znaju kako se živi od skromnih, živih riječi. I zato je sve važnije pronaći tišinu i slušati Riječ. ■

Abschied: Dank — Rückblick Anfang: Freude auf das Neue

Liebe Schwestern und Brüder im Glauben!

Das Christentum ist immer unterwegs — Christentum ist Bewegung — Der Weg ist das Ziel. Wenn man sich festsetzt an einem Ort, wird man saturiert. Dadurch verliert man die Weite des Horizontes.

Jesus hat seine Jünger auf Wanderschaft geschickt mit dem Auftrag allen Menschen die frohe Botschaft zu bringen. So lange wir in Bewegung sind, sind wir lebendig und auf dem Weg zu Gott.

Augustinus hat geschrieben: „Du bist tot an dem Tag an dem Du sagst, es ist genug! Deswegen mache immer mehr, gehe immer weiter, bleibe stets auf dem Wege; gehe nie zurück und weich nicht vom Wege ab!“

Ich hoffe, dass diese Gedanken Ihnen, die Sie jetzt von einem liebe gewordenen Ort Abschied nehmen müssen, weiter helfen und Sie in einer neuen Gemeinde mit viel Freude und Engagement Ihren Dienst antreten können.

Ich nutze diese Gelegenheit allen Priestern zu danken, dass sie ihre bisherige Aufgabe so gut erfüllt haben und wünsche ihnen die Kraft für die neuen Aufgaben die neuen Orte und die neuen Menschen, denen sie begegnen werden.

Freuen Sie sich auf all diese neuen Möglichkeiten, die vor Ihnen liegen.

Dasselbe wünsche ich den Priestern die jetzt in unsere hiesigen Gemeinden kommen und hier die Arbeit weiterführen werden.

Dieses Wort von der Freude auf das Neue möchte ich, nicht nur den Priestern, sondern auch den betroffenen Gemeinden zurufen.

Es ist menschlich traurig zu sein, wenn man Abschied nehmen muß.

Vergessen Sie nicht, dass in jedem Abschied ein neuer Anfang, ei-

Foto: A. Polegubić

In der kroatischen kath. Mission Schwäbisch Gmünd ist seit dem 21. September Pfr. Dr. Vjekoslav Šaravanja (erster von rechts) neuer Leiter und Nachfolger von Pfr. Anto Derek (zweiter von re.). Bei der Amtseinführung war auch Prälat J. Adam (dritter von re.), aus dem Bistum Rottenburg-Stuttgart, anwesend.

ne neue Chance, neue Möglichkeiten stecken. Seien Sie offen gegenüber den neuen Menschen, die Ihnen Gott schickt und die Ihnen die alten Worte des Glaubens — vielleicht in einer ganz neuen und persönlichen Art und Weise — vermitteln werden.

Ich nutze diese Gelegenheit allen Priestern zu danken, dass sie ihre bisherige Aufgabe so gut erfüllt haben und wünsche ihnen die Kraft für die neuen Aufgaben die neuen Orte und die neuen Menschen, denen sie begegnen werden. Freuen Sie sich auf all diese neuen Möglichkeiten, die vor Ihnen liegen. Dasselbe wünsche ich den Priestern die jetzt in unsere hiesigen Gemeinden kommen und hier die Arbeit weiterführen werden.

Ich persönlich möchte Ihnen allen versichern, dass ich — sowohl die Gemeinden als auch die Priester — bei diesem Neuanfang im Gebet begleiten und Ihnen zu jeder Zeit mit Rat und Tat zur Seite stehen werde. Dies gilt auch für die neuen Mitarbei-

ter und Mitarbeiterinnen im kirchlichen Dienst.

Allen, die jetzt den Weg in die Heimat antreten werden, wünsche ich ein baldiges Eingewöhnen in ihren neuen Wirkungskreis.

Nicht zuletzt aber begleiten meine guten Wünsche auch unsere „Neuen“ für eine segensreiche Arbeit im Weinberg des Herrn.

Bedenken Sie dabei: „Einzig die Liebe öffnet uns die Augen, bereitet unser Herz für die schauende Wahrnehmung der Welt“ oder „wer mit dem Herzen sieht, sieht immer gut“.

Vergessen Sie nie Ihre Sendung: „fahren Sie hinaus mit Ihrem Boot aufs weite Meer, um auf sein Wort hin Menschenfischer zu sein. Und zusammen mit ihnen eine neue Welt, Gottes Welt, aufzubauen.“

Mögen Sie so als Bote der Hoffnung Licht bringen in das Dunkel unserer Zeit und den Menschen die Gott suchen den richtigen Weg zeigen.

Der Sie in Liebe auf dem Weg begleitet und als Boten ausschickt in die Welt, bitten wir gemeinsam: Bleibe bei uns, Herr, jetzt und an allen Tagen unseres Lebens.

Mit Pax et bonum Ihr

fra Josip Bebić, Delegat

Von: Pfr. Dr. Winfried Kurzschinkel, Referent für muttersprachliche Pastoral im Bistum Fulda

Zusammenarbeit der Ortsgemeinden mit Gemeinden anderer Kultur und Sprache

Ich grüße alle Leserinnen und Leser dieser gut gemachten Zeitschrift, welche ich regelmäßig erhalte. Seit 1978 bin ich Ansprechpartner für die muttersprachlichen Gemeinden im Bistum Fulda. Im Hauptamt bin ich tätig in der Pastoral von Ordensschwestern (Vinzentinerinnen), vorrangig im Bistum Fulda, darüber hinaus auch in der Föderation Vinzentinischer Frauengemeinschaften (Deutschland, Österreich, Italien, Frankreich); sie haben alle ihren Ursprung im Mutterhaus Straßburg. Nicht Mitglieder, aber wohl Gäste in dieser Föderation sind (weil auch sie letztlich auf Straßburg zurückgehen) das Mutterhaus *Zagreb* sowie die Provinzen *Split, Rijeka, Sarajewo*.

Bevor ich die Situation der muttersprachlichen Gemeinden in der Diözese skizziere, möchte ich etwas mitteilen, was mich seit einiger Zeit stark beschäftigt. Aus einem bestimmten Anlass musste ich mir über die EDV-Abteilung im Bischöflichen Generalvikariat ermitteln lassen, wieviele nicht-deutsche Katholiken im Bereich unserer Diözese leben.

- Es handelt sich um Katholiken aus über 130 (!) Staaten (aus vielen Ländern freilich nur ganz wenige Personen) und an die 30 000 Personen. Diese haben einen ausländischen Pass. Es kommen hinzu weitere zahlenmäßig schwierig abzuschätzende "Kontingente". Ich nenne
- Katholiken, die ihre Konfession nicht angegeben haben.
- Eine ganze Reihe, z.B. Rentner aus Staaten der EU, sind nicht mehr hier gemeldet, halten sich aber immer wieder längere Zeit hier auf.
- Viele aus Osteuropa, z.B. Polen, Tschechen, Slowaken reisen immer wieder mit einem Touristenvium ein und nutzen den Aufenthalt, um zu arbeiten; sie tauchen in den entsprechenden Gemeinden auf oder suchen Hilfe.
- Zu den muttersprachlichen Gemeinden haben auch diejenigen

Foto: A. Polegubici

Zugang, welche die deutsche Staatsbürgerschaft angenommen haben bzw.

- die, wie deutschstämmige Aussiedler z.B. aus Polen, sich religiös in der polnischen Sprache ausdrücken und der polnischen Frömmigkeit verbunden sind.
- Die beträchtliche Anzahl von illegal sich Aufhaltenden ist selbstverständlich auch nicht erfasst.

Bürgerkriegsflüchtlinge, Vertriebene, Asylbewerber, Aussiedler aus Polen sowie anderen ehemaligen Ostblockstaaten.

Das „System“ der muttersprachlichen Seelsorge in unserem Bistum ist im Vergleich zu anderen (Erz-)Bistümern klein. Mit Dienstsitz in unserer Diözese finden sich

- 3 Italienische Katholische Missionen (4 Gemeinden; alle ohne Leitenden Priester),
- 2 Kroatische Katholische Missionen (4–5 Gemeinden),
- 3 Spanische Katholische Missionen,
- 3 Polnische Katholische Missionen.

Auch von *außerhalb* der Diözese kommen Seelsorger, um ihre Landsleute zu betreuen und Gottesdienste zu halten; dies trifft zu für

- Tschechen, Slowaken, Slowenen, Ungarn (auch aus Rumänien), Philippinos, Koreaner, Vietnamesen, Portugiesen, Ungarn, Tami- len, Albaner.

Die Kroatischen Gemeinden befinden sich in Nordhessen (Kassel) sowie im Main-Kinzig-Kreis (Hanau) mit weiteren Gemeinden in Marburg und Fulda. Die Missionen bestehen schon 30 Jahre oder länger. Hervorzuheben sind vorbildliche Einsatz zu der Zeit, als Flüchtlinge aus Kroatien und Bosnien-Herzegowina in Deutschland Zuflucht fanden; die guten Kontakte zu den Ortsgemeinden in Kassel und Hanau sowie (besonders über Bischofsbesuche) die Kontakte zur Heimat.

Insgesamt schätze ich die Anzahl der anderssprachigen Katholiken auf 40 000; dies sind gut 8% der Katholiken.

Um auch dies noch bewusst zu machen: Die Gründe für den Aufenthalt sind sehr unterschiedlich: geregelte Arbeit, Saisonarbeit, Studium / Berufsausbildung, Handelsvertretung,

Die Kroatischen Gemeinden befinden sich in Nordhessen (Kassel) sowie im Main-Kinzig-Kreis (Hanau) mit weiteren Gemeinden in Marburg und Fulda. Die Missionen bestehen schon 30 Jahre oder länger. Hervorzuheben sind

- vorbildliche Einsatz zu der Zeit, als Flüchtlinge aus Kroatien und

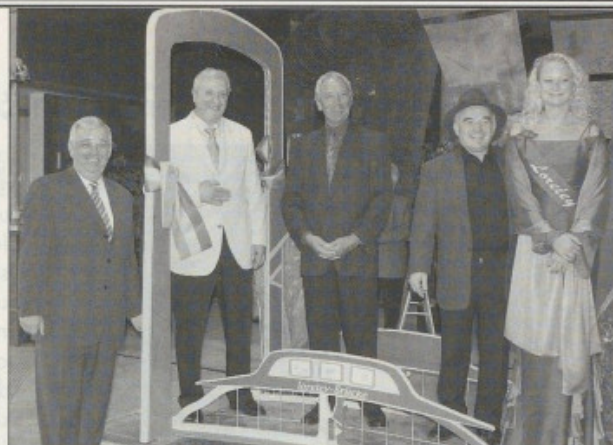
LORELEY Brücken schlagen

Der kroatische Künstler Ivo Cenkovič hatte am 28. September zu einer Vernissage ins Besucherzentrum auf der Loreley eingeladen. Im Mittelpunkt der Ausstellung standen hoch interessante Modelle und Plastiken einer Loreleybrücke, einer Seilbahn vom Rhein zum Felsen hoch und einer Skulptur der blonden Sagengestalt. Die Laudatio hielten Bürgermeister Manfred Zimmermann (Bornich), Heinz Heil (St. Goarshausen), Walter Mallmann (St. Goar) und die amtierende Miss Loreley Eva Maria Graw, die auch als erste über die Loreley-Brücke ging, die am Bogen des Brückenkopfes den Schriftzug trägt: „Erst muss die Brücke durch den Kopf, bevor der Kopf über die Brücke gehen kann“. Ihr folgten die Bürgermeister, der Künstler und nach ihm alle geladenen Gäste und Besucher. Ivo Cenkovič, in Deutschland bekannt durch seine Naive Hinterglasmalerei der Hlebiner Schule, die Motive seiner Heimat Kroatien und seiner Wahlheimat Deutschland vereint, lebt und arbeitet seit sieben Jahren im Loreley-Haus, direkt unter dem Felsen der Loreley, in einer Region,

die kürzlich von der UNESCO als Weltkulturerbe anerkannt wurde. Von elf unterbreiteten Brückenkonzepten, die allen Kriterien des Umweltschutzes entsprechen sollten,

wurden acht von der Unesco-Kommission abgelehnt. Die Brücke von Ivo steht in Konkurrenz zu den verbleibenden drei Brücken.

Die Brücke stellt nur ein Beispiel des gesamten gestalterischen Konzeptes von Ivo dar, der die Verbindung beider Seiten des Rheins zu Lande, zu Wasser und in der Luft künstlerisch im Modell darstellt. Der Künstler will den Besuchern zeigen was möglich ist und ihnen Denkanstöße geben. In der Ausstellung wird eine neue Loreleyskulptur hoch auf dem Felsen vorgestellt, mit einem Glasplatu zu ihren Füßen, auf dem die Besucher senkrecht nach unten bis in das Wasser des Rhein blicken können.

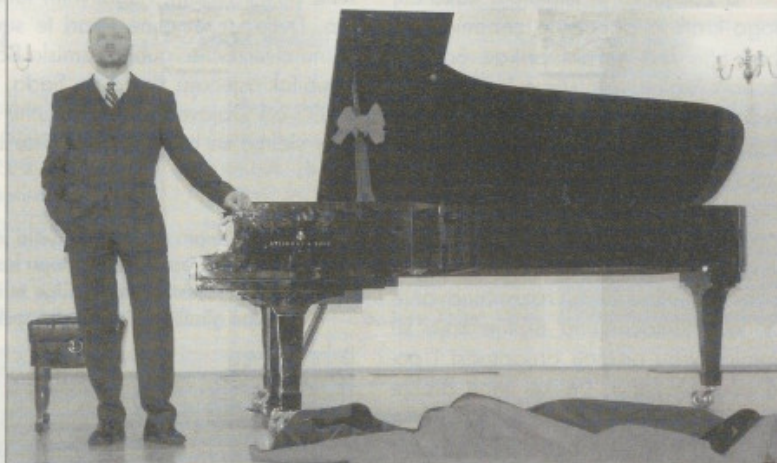
ten. Auf der gegenüberliegenden Rheinseite, von Maria Ruh aus, dem Felsen der Dichter und Denker, wo Brentano, Goethe und Heine über die Loreley sinnierten, soll ein Laserstrahl ausgesandt werden, der von der Loreley empfangen wird. Die Idee zur künstlerischen Landschaftsgestaltung um den Loreley-Felsen fand ihren Ursprung in der Projektierung einer Seilbahn, die schon seit Jahren von den Stadtvätern vorgesehen ist. Die Seilbahn soll vom Loreley-Haus, das unterhalb des Felsens vom Künstler bewohnt wird, hoch zum Loreley-Felsen führen. Die Ausstellung ist bis zum 31. Oktober 2003 im Besucherzentrum der Loreley zu sehen. R. K.

- Bosnien-Herzegowina in Deutschland Zuflucht fanden;
- die guten Kontakte zu den Ortsgemeinden in Kassel und Hanau sowie
- (besonders über Bischofsbesuche) die Kontakte zur Heimat.

Im Rahmen der Arbeitskraft, die ich für die muttersprachlichen Gemeinden zur Verfügung habe, habe ich den Eindruck gewonnen, dass die Zusammenarbeit der Ortsgemeinden mit Gemeinden anderer Kultur und Sprache (bis auf wenige Ausnahmen) zufriedenstellend ist. Was in jedem Fall verbessert werden könnte, ist das gegenseitige *Wahrnehmen*. Ich hoffe, dass hierzu längerfristig einen Beitrag leisten kann die Auswertung der kürzlich erschienenen *Leitlinien für die Seelsorge an Katholiken anderer Muttersprache: EINE KIRCHE IN VIELEN SPRACHEN UND VÖLKERN*, verabschiedet von der Frühjahrsvollversammlung der Deutschen Bischofskonferenz 2003. Im Priesterrat und bei den Treffen der Ausländerseelsorger in der Diözese Fulda werden wir uns jedenfalls mit diesen Leitlinien auseinandersetzen. ■

FRANKFURT AM MAIN

Konzert des kroatischen Pianisten

Željko Vlahović, kroatischer Pianist, hat sich in seinem Solo-Konzert in Frankfurt, am 27.09. im Bechstein-Centrum-Frankfurt in vollem Glanz gezeigt. Der junge Künstler, der hinter sich schon viele Auftritte weltweit hat, spielte dies mal Werke von Brahms, Albeniz und Liszt. Vlahović demonstrierte eine unglaubliche Virtuosität, außergewöhnliche Sensibilität und Bedachtsamkeit des Kunstwerks. Nach Wunsch des begeisterten Publikums beendete der Pianist seinen Auftritt mit noch ein paar (einigen romantischen) Zugaben. Das Konzert wurde von dem Frankfurter Tonkünstlerbund organisiert. ■

Nastavak sa str. 9

Kako Bibliju približiti suvremenom čovjeku?

Razgledanje kölnske katedrale

posadašnjene, aktualizacija, napomenula je. Pitanje koje žene danas postavljaju u odnosu na Bibliju, između ostaloga glasi: koliko je patrijarhalno okruženje u kojemu je nastala Biblija utjecalo na opis položaja i uloge žena u Bibliji. Poznati su radovi u kojima se traga za ženama kao autoricama Biblije. Zajedničko ženama koje su se bavile Biblijom jest svijest o vlastitoj vrijednosti, iskustvo da ih se u Crkvi i društvu s prizivom na Božji autoritet smatra drugotnima i nastoji držati u podložnosti te želja da s prizivom na Bibliju, na Božji autoritet, opravdaju vlastito dostojanstvo, dotično da ospore Božji autoritet nepravednim društvenim strukturama, kazala je, između ostalog dr. Anić.

U zaključku je istaknula kako cilj toga kratkog prikaza o ženama i Bibliji nije bio iscrpni prikaz odnosa žena i Biblije, već samo buđenje osjetljivosti na moguće iskorištavanje Biblije te na otvorenost za daljnje znanstvene spoznaje na tom području kao i želju da te spoznaje nađu odjeka i u našoj društveno-crkvenoj praksi. Predavačica je stavila naglasak na znanstveno razračunavanje žena s tumačenjima Biblije koja su imala svrhu održati drugotnost i podređenost žena. Velike žene Biblije gotovo se redovito uzima kao dokaz da žene mogu djelovati ako to žele i u patrijarhalnim strukturama, dakle koristi ih se kako bi se potkrijepio stav da nisu potrebne promjene struktura i odnos prema ženama, pojasnila je. Suzdržanost žena u Katoličkoj crkvi u Hrvatskoj da se pozabave vlastitim vjerskom poviješću, dakle biblijskom i crkvenom, vidim kao posljedicu straha da ih se zbog toga ne proglasi feministkinjama što je u

našoj Crkvi jednako „muškaračama“, zaključila je dr. Anić. Nakon predavanja uslijedio je rad po skupinama. U popodnevnom satima toga dana organiziran je izlet u grad Köln, u sklopu kojega su sudionici skupa razgledali kölnsku katedralu i grad Köln.

Senzibilizirati čovjeka za etička pitanja

Predavanje pod nazivom „Bioetičko pitanje u svjetlu Objave“, u četvrtak 9. listopada, održao je dr. Tonči Matulić s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Tema bioetičko pitanje u svjetlu objave ponajprije želi staviti sam događaj Objave, kao povijesni događaj, kao događaj za koga kaže i dogmatska konstitucija Drugoga vatikanskog koncila „Dei Verbum“ o božanskoj objavi da želi zapravo pokazati kako Bog objavljuje svoje naume, rekao je dr. Matulić, dodavši da je s druge strane suvremena civilizacija koja je u teološkim pa i u nekim crkvenim službenim dokumentima opisana poprilično sjetnim, pesimističkim, negativnim tonovima. Dvije su temeljne stvari te suvremene civilizacije: gubitak smisla Boga i gubitak osjećaja za grijeh. Sada, polazeći od Objave, imamo na umu sve ono s čime se bioetika bavi i što bio-

etika zapravo želi u suvremenom svijetu, a to je aktualizirati i senzibilizirati čovjeka za etička i moralna pitanja na području medicinskih znanosti, znanosti o životu, kazao je, podsjetivši na probleme kloniranja, genetičkog inženjeringa i ukazavši koliko problema, dilema i pitanja to pred nas stavlja. Onda zapravo valja početi od te ponovne aktualizacije Objave. Uvijek Objava polazi od temeljnog stava, a to je da se Bog objavio čovjeku. I to kad gledamo naše službeno vjerovanje, a ono u prvom članku kaže: „Vjerujem u Boga koji je stvorio sve vidljivo i nevidljivo.“ Kako u ovoj suvremenoj civilizaciji, koju nazivamo znanstveno tehničkom, i pomalo agnostičkom i ateističkom, aktualizirati Boga? Odgovor na to pitanje bit će vrlo važan za područje bioetike. Našto se mi u posljednjoj instanci pozivamo kada želimo regulirati neka važna pitanja, ili neko važno područje ljudskog djelovanja, kao što je primjerice kloniranje? Bit će jako teško ukoliko je pritom odsutna ideja Boga, pogotovo će biti jako teško ako kršćani koji su utemeljeni u samom Bogu i pozivaju se na Boga, koji je stvorio svijet i čovjeka i sve vidljivo i nevidljivo, ukoliko i njima ta ideja izmakne iz vidokrug. Jer u zadnjoj instanci, je li moral moguć bez Boga, jesu li moguće apsolutne vrijednosti, je li moguće postulirati apsolutnu bezuvjetnost na razini savjesti bez Boga, upitao je dr. Matulić. Nakon predavanja te na kraju u završnoj raspravi razvila se plodna diskusija. Skup je završio svečanim euharistijskim slavljem koje je predvodio mons. Puljić u zajedništvu s delegatom Bebićem i dr. Matulićem.

Tekst i snimci: Adolf Polegubić

Na pastoralnom skupu priredena je i duhovno-kulturna večer u sklopu koje je upriličeno predstavljanje knjige te izvedene glazbene i dramska točka

Personalne promjene u hrvatskim katoličkim zajednicama u Njemačkoj

U posljednje vrijeme u hrvatskim katoličkim zajednicama u Njemačkoj došlo je do personalnih promjena. Neki su dušobrižnici došli iz domovine, neki se vratili u domovinu, a neki su premješteni iz

jedne misije u drugu. Onima koji dolaze želimo obilježiti Božjeg blagoslova u novim zajednicama, a onima koji odlaze zahvaljujemo za sve što su dosad učinili.

o. Nikola Mioč, OP

HKM HANNOVER

Dosadašnji voditelj HKM Hannover o. Mario Roko Marinov vraća se u domovinu, a na mjesto voditelja misije iz domovine je došao o. Nikola Mioč, koji je započeo službu voditelja misije 19. listopada?

HKM SCHWÄBISCH GMÜND

I u Hrvatskoj katoličkoj misiji Schwäbisch Gmünd došlo je do promjene. Dosadašnji voditelj misije vlč. Ante Đerek vratio se u domovinu, a na mjesto voditelja misije iz domovine je došao dr. vlč. Vjekoslav Šaravanja, koji je započeo službu voditelja misije od 21. rujna.

dr. Vjekoslav Šaravanja

o. Mirko Jagnjić, OP

HKM HAMBURG

Umjesto dosadašnjeg dušobrižnika u HKM Hamburg o. Ante Bobaša, koji se vratio u domovinu, u misiji je 1. rujna preuzeo službu o. Mirko Jagnjić.

HKM LÜDENSCHIED

U Hrvatskoj katoličkoj misiji Lüdenschied od 1. kolovoza ove godine kao pastoralna suradnica djeluje Ruža Jelena Petković.

Past. sur. Ruža Jelena Petković

o. Ivan Gavran, OFM

HKM GÖPPINGEN

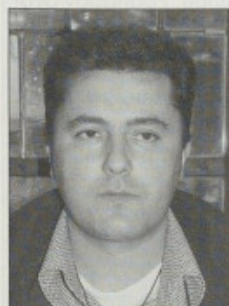
Dosadašnji voditelj HKM Göppingen dr. fra Stjepan Nošić preuzeo je službu u domovini, a novi je voditelj misije od 1. listopada fra Ivan Gavran.

HKM WAIBLINGEN

Dosadašnji voditelj HKM Waiblingen fra Stanko Dotur preuzeo je novu službu u domovini, a na mjesto voditelja misije 1. listopada je došao fra Jure Zebić.

o. Jure Zebić, OFM

o. Tomislav Dukić, OFM

HKM MÜNCHEN

Umjesto dosadašnjeg voditelja HKM München mr. fra Bože Ančiča, koji je preuzeo službu ekonoma za Njemačku Fanjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja, od 1. listopada novi voditelj je misije fra Tomislav Dukić, koji je došao iz domovine. Također u toj misiji umjesto dosadašnjih dušobrižnika fra Pavla Žmire i fra Ivana Križanovića, od 1. listopada djeluje fra Ante Buljan, a fra Luka Livaja od 15. rujna. Obadvojica su došli iz domovine.

o. Ante Buljan, OFM

o. Luka Livaja, OFM

BONN U misiji dvostruko slavlje

Voditelj misije fra Ante Bilić proslavio 25. obljetnicu misništva, a pastoralna suradnica s. Dubravka Žuro 25. obljetnicu svećanih redovničkih zavjeta

Voditelj Hrvatske katoličke misije Bonn fra Ante Bilić svečano je proslavio, u nedjelju 28. rujna, 25. obljetnicu misništva. Misno slavlje u tom je povodu u crkvi sv. Remigiusa u Bonnu predvodio delegat za hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj fra Josip Bebić u zajedništvu sa slavljenikom o. Bilićem. Nakon misnog slavlja fra Ante je sve pozvao na domjenak.

Svečano je bilo i u petak 26. rujna u samostanu redovnika Verbita u St. Augustinu kod Siegburga u kojem redovnice milosrdnice Splitske provincije vode domaćinstvo. Toga je dana s. Dubravka Žuro, koja pomaže i u raznim pastoralnim aktivnostima u Hrvatskoj katoličkoj misiji Bonn, proslavila 25. obljetnicu svećanih redovničkih zavjeta. Svečano misno slavlje predvodio je također delegat o. Bebić. ■

BAYREUTH Tradicionalni susret Hrvata

Četvrti po redu susret Hrvata katolika iz Bamberga, Bayreutha, Coburga i Rothenburga započeo je euharistijskim slavljem, u subotu 5. srpnja, u crkvi Duha Svetoga u Bayreuthu. Susret se organizira svake godine u drugome gradu. Misno slavlje predvodio je o. Rudolf Belko iz Nürnberga, a u koncelebraciji su bili vlč. Tomislav Antekolović, dr. o. Vinko Kraljević i o. Marko Pavletić. O. Belko je u propovijedi istaknuo

obostranu spremnost za međusobnu suradnju i dobre odnose između Hrvata katolika i njihovih zajednica te kako te dobre odnose treba nastaviti i u budućnosti. Nakon mise sve je pozdravio o. Pavletić i pozvao sve na druženje u dvoranu pokraj crkve. Domaćini su se pobrinuli za ručak, a za ugodno raspoloženje pobrinula se glazbena skupina iz Rothenburga. Sljedeći susret je dogovoren u Rothenburgu. **Pavo Mikić**

RÜSSELSHEIM Hrvati na međunarodnoj smotri

Međunarodna smotra kulturne baštine stranaca, održana je u subotu 27. rujna u Rüsselsheimu, u kojem je više od 40 posto školske djece iz obitelji stranih sugrađana.

U prigodnom programu je nastupila i misijska folklorna skupina te je svojim umjetničkim umijećem, i

strancima i domaćinima, predstavila kulturnu baštinu hrvatskog naroda. To je bila i predstava mlade hrvatske države, hrvatskih jela i vina, te promidžba hrvatskog turizma koja se sastojala od dijeljenja turističkog i promidžbenog materijala.

Berislav Nikić

PREDAVANJA PREDSEDNIKA „NAPRETKA” U NJEMAČKOJ

Aktualna situacija u BiH i njezine perspektive

Predsjednik Hrvatskoga kulturnog društva „Napredak” prof. dr. Franjo Topić boravio je od 26. do 29. rujna u posjetu Njemačkoj. Ovom prigodom održao je niz predavanja o temi „Aktualna situacija u Bosni i Hercegovini i njezine perspektive”. Prvo predavanje upriličeno je u petak 26. rujna u Koblenzu i to na poziv i u organizaciji Hrvatskoga kulturnog društva koje djeluje u tome njemačkom gradu. U toj je prigodi dr. Topić govorio o sadašnjoj situaciji u Bosni i Hercegovini i njezinim perspektivama, a također i o djelatnostima i planovima HKD „Napredak”. Prema riječima organizatora, bilo je to jedno od najposjećenijih predavanja dosad održanih u Koblenzu. Diskusija, tijekom koje su posjetitelji postavljali pitanja, trajala je više od 90 minuta.

Drugo u nizu predavanja o istoj temi, koje je također naišlo na iznimno zanimanje velikog broja posjetitelja, upriličeno je u subotu 27. rujna u Siegen. U tom gradu je istoga dana osnovano i povjereništvo HKD „Napredak”, a za povjerenika je izabran Ivo Živković, socijalni radnik, koji već dugi niz godina živi i radi u Njemačkoj. U nedjelju 28. rujna u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Dortmundu služeno je euharistijsko slavlje nakon čega je dr. Topić održao treće, u tom nizu predavanja, koje je i ovoga puta bilo iznimno uspješno i posjećeno. Svoj radni posjet Njemačkoj dr. Topić, u pratnji tajnika HKD „Napredak” Krunoslava Miketeka, završio je predavanjem o istoj temi održanom na njemačkom jeziku u ponedjeljak, 29. rujna na Institutu za strance Pokrajine Sjeverna Rajna i Vestfalija u Dortmundu. Podnaslov ovoga predavanja bio je „Bosna i Hercegovina — zagonetka i simbol”.

Dr. Topić je također održao predavanje, u ponedjeljak 29. rujna, na Institutu za strance u Dortmundu o temi „Bosna i Hercegovina — sadašnja situacija i buduće perspektive” u organizaciji toga Instituta i Matice Hrvatske iz Ruskog područja. U Dortmundu je Josip Vrdoljak imenovan povjerenikom HKD „Napredak”. ■

HKM SINDELFINGEN

Proslavljena Gospa Velikoga hrvatskog krsnog zavjeta

Svečano euharistijsko slavlje u povodu proslave blagdana Gospe Velikoga hrvatskog krsnog zavjeta, u punoj crkvi Presvetog Trojstva u Sindelfingenu, u nedjelju 21. rujna, predvodio je dr. fra Ante Vučković, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu koji je ujedno održao i nadahnutu propovijed, u zajedništvu s domaćinom, voditeljem Hrvatske katoličke misije u Sindelfingenu fra Markom Vukmanom, i fra Jurjom Hrgovićem, pomoćnikom učitelja novaka na Visovcu. Slavlje je započelo procesijom, u tijeku koje su djevojke odjevene u narodne nošnje, nosile odljev lika Gospe Velikoga hrvatskog krsnog zavje-

ta. Sve je na početku pozdravio fra Marinko, istaknuvši kako je lik Gospe simbol svih hrvatskih svetišta. Potom je župljanin Goran Galić podsjetio na povijest lika Gospe Velikoga hrvatskog krsnog zavjeta. Euharistij-

sko slavlje svojim je pjevanjem uvećao misijski zbor pod vodstvom s. Rozarije Čurić.

Slavlje je bogatim programom nastavljeno u popodnevnom satima u Klosteseehalle u Sindelfingenu. **K.V.**

KARLSRUHE Strance integrirati, ne ignorirati

U prepunoj crkvi sv. Stjepana u Karlsruheu u Njemačkoj, u nedjelju 28. rujna, svečano je proslavljen Dan stranih misija, čime je otvoren tradicionalni tjedan stranaca u tome gradu. Svečanu misno slavlje predvodio je dekan Dieter Holderbach u koncelebraciji s voditeljima

sedam stranih katoličkih misija, od Azije, preko Europe, do Afrike.

Dekan je pozdravio prisutne dušobrižnike i njihove zajednice. Slijedili su pozdravi misionara na osam svjetskih jezika. Veliki broj vjernika iz Hrvatske katoličke Misije Karlsruhe zapaženo je sudjelovao na misi, ko-

je je predvodio pastoralni suradnik Ivan Bošnjak, koji je ujedno na orguljama pratio misno pjevanje svih misija. Glazbeni sastav „Grdelini“ i šest mladih na gitarama, izveli su tri hrvatske skladbe. Pjevalo se, čitalo, molilo i na hrvatskom jeziku. Na kraju mise otpjevana je pjesma pred Gospinim kipom na osam jezika. Hrvati su prevale Mariji zaštitnici i odvjetnici Hrvatske. **A. Dukić-Bošnjak**

OBERTSHAUSEN

Europski skup Hrvatskoga svjetskog kongresa

Europski skup Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK) održan je u subotu 4. listopada u „Bürgerhaus“, u Obertshausenu kod Offenbacha na Majni. Skup, na kojem je okupilo 24-ero sudionika iz više europskih država, otvorio je predsjednik HSK za Njemačku dr. Slavko Leban. Potom je o budućnosti HSK-a i hrvatske dijasporu u Europi govorio predsjednik HSK-a za Europu Vinko Sabljio. Bremenito predavanje o perspektivama hrvatskog iseljništva održao je dr. Josip Jurčević sa zagrebačkog Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar“. Između ostalog je kazao kako još u Hrvatskoj jedino zdrave snage iz hrvatskoga iselje-

ništva mogu promijeniti stanje nabolje. Upozorio je također na problem razjedinjenosti hrvatskoga iseljništva kojega je jedino Katolička Crkva uspjela držati zajedno. Plodnu diskusiju uspješno je vodio ing. Ivica Košak, predsjednik AMAC-a (Društva bivših studenata i prijatelja hrvatskih sveučilišta u Njemačkoj). O projektima za europski kontinent pod nazivom „Europa zajedno“ govorila je dr. Dragica Anderle, glavna tajnica HSK u Njemačkoj.

Tijekom skupa nazočne su pozdravili mons. dr. Želimir Puljić, biskup dubrovački i predsjednik Vijeća za hrvatsku inozemnu pastvu Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, i fra Josip Bebić, delegat za hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj. Skupu je pribivao i konzul za kulturu i gospodarstvo Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Frankfurtu Silvijo Kus.

Č.F.

Snimio: A. Polegubić

Zahvala za duhovno i materijalno dobro

|| Za nedavnoga trećega pohoda Republici Hrvatskoj Pape Ivana Pavla II. uspješni hrvatski poduzetnik Ivo Sadrić sa suprugom Ružom, iz Poinga u Njemačkoj, prinio je za vrijeme mise na riječkoj Delti dva zlatna kaleža u znak zahvale Bogu za sva duhovna i materijalna dobra kojima je obdario njihovu obitelj. ||

Ivo Sadrić danas je uspješan poduzetnik iz Poinga u Njemačkoj. Vlasnik je hotela „Hotel Poinger Hof“, u tome gradu, udaljenom tridesetak kilometara o Münchena, Gruber Str. 40, 85586 Poing; tel. 08121 98 80; fax. 08121 98 81 88. U Poingu je također vlasnik 17 i pol tisuća kvadratnih metara zemlje na kojoj gradi hotel, benzinsku crpku i 5.000 kvadrata uredskih prostorija. Unatoč sadašnjoj situaciji, put do uspjeha Ive Sadrića nije nimalo bio lagan. Rođen je 1947. u Ulicama kod Brčkoga, u Bosni i Hercegovini, kao deveto dijete u obitelji. U djetinjstvu je živio dosta skromno. Roditelji su mu se bavili uglavnom stočarstvom i poljoprivredom. Kao i veliki broj Hrvata, godine 1969. otišao je na rad u Njemačku i nastanio se najprije u Heilbronn u kojem je radio u laboratoriju za analizu soli. Nakon godinu dana preselio se u Giessen u kojem je živio veliki broj njegovih sumještana. Godine 1970. oženio se sa suprugom Ružom koja je također rođena u župi Ulice. U Giessenu je radio kao vozač u međunarodnom prometu. Nakon dvanaest godina boravka u Giessenu, preselio se u Poing, u Bavariku, u kojem danas živi kao uspješan poduzetnik. U skladnom braku sa suprugom Ružom odgojili su dva sina: Niku, rođena 1972., i Marinka rođena 1976. Obadvojica su oženjeni.

U Bavarskoj kao kod kuće

„U Bavarškoj, u kojoj smo dosta toga i postigli, ugodno se osjećamo. Na početku, kad smo se doselili u Poing, ja sam radio kao privatni prijevoznik, ali sam se počeo baviti i ugostiteljstvom. Supruga se brinula o djeci, a također je pomagala i u svim drugim poslovima. Djeca su uspješno

pohađala školu, a mi smo uz puno truda i uspješnim radom u Poingu polagano kupovali zemlju, gdje smo kasnije izgradili hotel. I sam gradonačelnik Poinga nas je bodrio ukazujući na buduću razvitak ovoga grada. Tako smo se odlučili i započeli gradnju hotela sa 150 ležaja, 4 konferencijske dvorane, velikim restoranom, ljetnom terasom i drugim pratećim sadržajima. Na taj način na

Supružnike Sadrić Papa blagoslivlja za predaju prikaznih darova

jednom mjestu našim gostima pružamo cjelovitu uslugu. Nakon nekog vremena u blizini smo kupili još 17 i pol tisuća kvadratnih metara zemlje na kojoj sada gradimo još jedan hotel, benzinsku crpku i 5.000 kvadrata uredskih prostorija. Sada to izgleda normalno i jednostavno, ali do toga je bio dug put pun odricanja i s puno rada“, kazao je Ivo Sadrić dodavši kako u svakom poslu postoji i određeni rizik. „Uspije se samo onda ako se prevlada rizik. Nikada nisam

gledao svoj uspjeh samo kroz materijalnu stranu. Dakako i to je važno, ali je još važnije da je obitelj zdrava, da djeca napreduju u životu u svakom pogledu. Oba su nam se sina školovala u struci da mogu nastaviti dalje voditi poslove koje smo mi započeli. Također je na praksi u hotelu devetero učenika hotelijerske struke, a u hotelu je sada ukupno zaposleno 45 osoba.“

Trnovit put do uspjeha

Kazao je kako su kao obitelj jako dobro primljeni u njemačkom društvu, posebice u Poingu i u Bavarškoj. „Već sam 15 godina u Župnom vijeću župe sv. Mihaela u Poingu. Djeca su nam tamo bili ministranti, a tamo smo svake nedjelje na misi, tako da smo se potpuno integrirali s Nijemcima, a i oni s nama. Vjera u našem životu puno znači“, kazao je Ivo Sadrić istaknuvši kako se od početka Domovinskog rata njegova obitelj uključila u pružanje razne pomoći i to ponajviše putem Crkve.

Za trećega pohoda Republici Hrvatskoj Svetoga Oca Ivana Pavla II. želio je zajedno sa svojom obitelji zahvaliti Bogu za sva duhovna i materijalna dobra kojima ih je obdario. U tom je povodu za vrijeme mise na riječkoj Delti, 8. lipnja, za prikaznih darova Ivo sa suprugom Ružom prinio dva zlatna kaleža od kojih je jedan bio ukrašen dijamantima.

„Želja nam je, dakle, bila zahvaliti Bogu ne samo na materijalnim, već i na duhovnim dobrima. U svom smo se životu posebno željeli susresti sa Svetim Ocem kako bi zahvalili i donijeli svoj dar. Zahvalni smo mu što nas je primio, a posebno smo bili radosni jer nas je on osobno pričestio i darovao krunice“, kazao je Ivo Sadrić zaključivši kako bi svakom mladom čovjeku želio reći da su u životu posebno važni vjera, obitelj i rad te ako se čovjek ravna po tim kriterijima, uspjeh sigurno neće izostati. **A. P.**

Spasonosna misao u pjesmi

Željko Đaković: „Čežnja“, poezija, Biblioteka Hrvatske katoličke misije Traunreut „Osvit“, Knjiga I., Virovitica, 2003., 68 str.

Zbirka pjesama Željka Đakovića već samim naslovom „Čežnja“ najavljuje stihove koji iskazuju iskrene osobne osjećaje, čežnju za ljubavlju, skladnim brakom i obiteljskom srećom te za izgubljenim zavičajem i zagrljajem drage osobe, prijateljstvom i međuljudskim razumijevanjem.

Iz pjesama se može naslutiti da je autor književni amater koji se predstavlja ovom zbirkom. On zaista piše o sebi, moglo bi se reći „ispovjednim“ stilom. Pjeva o svom životnom lutanju, o unutarnjim nemirima, kušnjama, snovima i strahovima, o tegobnoj osamljenosti, boli i nemoći, teškim posljedicama minulih ratnih zbivanja u domovini.

U stihovima se čuje „zov u noć“. To su vapaji i „riječ očajnika“, koji se gdje kad osjeća kao „... slabić što kroz blato gazi“. Pisanjem stihova ispovijeda se, skrušeno moli i okajava „svoje grijehe“. Pjesnik tako preispituje svoj život: „Tko sam ja i zašto živim?“ Unatoč teškim razočarenjima, nije izgubio nadu i vjeru.

U nekoliko se pjesama očituje religiozni osjećaj, kao u molitvi on spominje Božje ime i osluškuje crkveno zvono. Poezija je njegovo izbjavljenje od zla, vraćanje na pravi životni put, približavanje Bogu i bližnjima. Napisao je pjesmu o poeziji, baš pod tim vrlo zahtjevnim naslovom, gdje piše: „... poezija, to je nemir od Boga dan... blažena slova nadahnuća“. On proživljava to što piše, a budući da je pjesnik — umjetnik riječi, o sebi piše: „zovem se čuvar i branitelj riječi“.

U pjesmi „Čežnja“ znakovita je prva rečenica: „Spasonosna misao mogla bi biti u pjesmi.“ Već po nas-

lovu te pjesme možemo zaključiti da ona nosi obilježje cijele zbirke, a navedena rečenica (stih) pjesnikova je misao vodilja.

Pjesnik izriče neodoljivu potrebu za pjesmom jer su riječi u pjesmi u skladnu suglasju, kakvo inače nedostaje svakidašnjim ljudskim govorima i razgovorima.

Željko je Đaković zaokupljen pjesničkim pozivom. U pjesmi: „Ključ od kuće“ sebe naziva „samozvanim pjesnikom“, a pjesmu pod nazivom „Pjesnik“ započinje: „Da sam pjesnik...“ I u pjesmi „Stari moj“ nalazimo značajan stih: „Ja više nisam sasvim svoj (pišem pjesme).“ Toliko je ponekad zbunjen, osjeća se izgubljenim, ostavljenim... Osamljen „kao pustinja“, nesretan i razočaran jer nije ispunio svoja životna očekivanja: „... misli da je „stvoren za nešto veće“.

U prosudbi vrijednosti zbirke pjesama „Čežnja“ ne može se primijeniti strogi estetski kriterij jer je to amaterski pjesnički uradak u kojem ima dobrih i manje uspješnih stihova. Bilo

bi dobro načiniti kritičku selekciju, odnosno redakciju stihova. Likovnu vrijednost uvrštenih slika (izradio Stjepan Dominković, op. ur.) mogla bi stručno procijeniti osoba koja poznaje slikarstvo, no laički se može zamijetiti da su ti crteži usklađeni s tematikom pjesama.

Ovom zbirkom stihova Željko Đaković kuca na vrata književnosti. Pjesnik, očajnik i pokajnik nalazi se na pragu... Predlažem da mu se vrata otvore, a to pak znači da amateru oprostimo stanovit slabosti i propuste (...).

Prof. Ivan Zelenbrz

Zašto, Gospodine moj?

*Idemo ja i On,
Gospodin moj
Mi se znamo
vjerujem mu ja.*

*Željeli smo sve lijepo
za grad naš,
sanjali smo snove
voljeli smo ga baš.*

*Zajedno smo gledali
ja i On,
neki nepoznati ljudi
ruše naš san.*

Zašto, Gospodine moj?

*Strah u očima
smrt gospodari,
kolone izbjeglica guta noć.
nitko više ne zna kuda poć.*

Zašto, Gospodine moj?

*Gospodin i ja
znamo odgovor
a znaš li ga ti,
prijatelju moj?*

*Molitvom ćeš spasiti cijeli svijet
Gospodin moj bit će i tvoj,
vjerom ćeš graditi novi dom
i bit ćeš sretan, prijatelju moj.*

Piše: Marijan Markotić

Jedna Crkva za sve!

U posljednje vrijeme govori se jako puno o integraciji stranih misijskih zajednica u mjesnu Crkvu, no konkretno se čini (pre)malo! Jedan od glavnih razloga za takav razvoj događaja jesu nerealna, previsoka očekivanja i s jedne i s druge strane: tko bi, koliko i koje korake trebao napraviti, te na koji način? Odmah želimo istaknuti kako u tome pogledu ne treba imati nikakvih iluzija, jer ne postoje gotovi recepti; u najboljem slučaju može biti riječi o strateškim smjernicama sadržanim u zajednički razrađenim i prihvaćenim normama jednakosti, respekta, ravnopravnosti, uzajamnosti i participacije.

Utemeljenje prve Crkve dogodilo se na (blag)dan Duhova, kada su narodi različitih kultura i jezika slušali i razumjeli Božju riječ, svatko na svome jeziku. Polazeći, dakle, od činjenice kako je Katolička Crkva po svojoj naravi i poslanju univerzalna, pokušati ćemo napraviti kritički osvrt na današnje stanje iseljeničkih crkvenih zajednica, te ponuditi neke strateške smjernice za njihovo uspješnije uključivanje u strukturu i pastoralni rad mjesne Crkve.

Ako crkveno zajedništvo (jedinstvo u različitosti) između domaćih vjernika i vjernika stranaca ne želi ostati pukom parolom, tada je nužna bliska suradnja na više razina. Da bi se to postiglo, potrebni su naponi s obje strane. No, prije nego se poduzmu konkretni koraci u smjeru zbližavanja dviju skupina vjernika, potrebno je senzibilizirati ljude za tu problematiku, raditi na prevladavanju predrasuda i neutemeljenih strahova, poticati i promicati mentalno, religiozno, međukulturno i međuljudsko otvaranje i istinski duh tolerancije. Pritom temeljno načelo glasi: punopravnim članom Crkve postaje se sakramentom krštenja, a ne na temelju etničke, kulturne

ili bilo koje druge pripadnosti! U Crkvi, kao zajednici krštenih, nema i ne bi smjelo biti stranaca!

Uloga stranih misija

Jedna od temeljnih potreba čovjeka kao društvenoga bića jesu socijalni kontakti pomoću kojih doživljava međuljudsku blizinu, pažnju, prihvaćanje, priznanje. U tuđoj zemlji, daleko od vlastitog socijalnog okruženja i mreže, iseljeničke institu-

prevladavanju svakodnevnih poteškoća, kriza.

Migranti općenito naginju k tomu da početno grade monokulturalne, ekskluzivne skupine — svojevrstne domovinske otoke u malome, koji im daju osjećaj pripadnosti, blizine, razumijevanja, prihvaćanja i bezbrižnosti. U odnosu prema mjesnom pučanstvu, od presudnoga značenja je otvorenost i komunikativnost tih istih udruga prema vani. Zadaća čelnih ljudi sastoji se u tomu da ispravno

usmjere i kanaliziraju ponekada „divlje vode“ u korito rijeke, te uspostave most dijaloga i suradnje s mjesnom kulturom i njezinim članovima. Ti isti trebaju raditi na formiranju javnoga mišljenja, promjeni vizija i izgradnji lojalnih odnosa, suzbijanju getoizacije, te pridonijeti aktivnome sudjelovanju migranata u javnome i crkvenome životu.

Realne predodžbe i poteškoće

Za prevladavanje postojećih predrasuda,

intolerancije prema etničkim manjinama, (ne)kulturnih i religioznih konflikata na svjetskoj pozornici, kao i uvijek do sada u povijesti, biti će potrebno veoma puno vremena (nekoliko naraštaja), strpljenja i energije! Tko se, dakle, angažira na polju integracije, taj mora računati s dugim, trnovitim putem, bezbroj zapreka i obiljem vremenskih nepogoda. No, jedno je također sigurno: drugoga puta nema! Današnja učestala praksa i sustavno ignoriranje problema izgledaju radikalno drugačije: „Ono što ne vidim, to niti ne postoji! Koga zanimaju stranci (i obrnuto: koga zanima njemačka Crkva?) i njihovi problemi?“ Izravna posljedica frontalnoga sukobljavanja mišljenja i interesa jest najvjerojatnije gubitak treće ge-

cije/udruge igraju vrlo važnu ulogu u očuvanju nacionalnoga, kulturnoga i vjerskoga identiteta pojedine skupine. U najširem smislu riječi, njihova uloga se sastoji u: njegovanju međuljudskih kontakata i uključivanju izoliranih, duševno labilnih/problematičnih članova u novu socijalnu mrežu; razvoju socijalnih kompetencija nužnih za uspješno uključivanje u domaće društvo; jačanju osjećaja svijesti i samoodgovornosti; uspješnijem razumijevanju, prihvaćanju i orijentiranju u svakodnevnom životu; međukulturnom posredovanju, dijalogu, toleranciji; brizi/skrbi za psihofizičko zdravlje i općenito za dobrobit ljudi; proširenje životnoga prostora, otvaranje horizonta; jačanju osjećaja o vlastitoj vrijednosti i samosvijesti;

neracije koja u vjerskome pogledu živi u „ničijoj zemlji”: otuđila se od matičnih misija, a nikada nije ušla niti pripadala mjesnoj Crkvi.

Jedina sigurnost na putu prema zajedništvu predstavlja spoznaja kako je on dug, trnovit, zahijevan i nezahvalan. On znači sposobnost sinteze između specifičnih pastoralnih potreba vjernika-migranata i dugoročnih ciljeva mjesne Crkve. Ako je istina da strane misije treba odlučnije i snažnije uključivati u život i rad mjesnih župa, također je istina da su ta nastojanja suočena s niz objektivnih (i subjektivnih) poteškoća. To se na prvome mjestu odnosi na nedostatno poznavanje jezika, nedovoljno poznavanje struktura, procedura, običaja i ustroja mjesne Crkve, različito poimanje i odnos prema vjernicima-laicima angažiranim u pastoralnome radu (npr. Pastoralassistent/-innen, Gemeindeleiter/-innen, Leientheolog/-innen), različit način ophođenja s ljudima, manjak prava glasovanja, a time i suodlučivanja, suzdržanost naspram moguće suradnje u župnim tijelima, i tako redom.

Lik budućega dušobrižnika-stranca

U naznačenome kontekstu mnogi dušobrižnici-stranci imaju strah od gubitka vlastitoga identiteta i uloge. Riječ je osobito o neintegriranim dušobrižnicima, koji dijele sudbinu brojnih sunarodnjaka... Dobro integrirani dušobrižnici doista nemaju razloga za zabrinutost (da će ostati bez „posla”). Upravo danas, više nego ikada do sada, traže se polivalentni, kozmopolitski dušobrižnici, s naglašenim međukulturalnim kompetencijama; dušobrižnici sposobni i voljni staviti na raspolaganje svoje svećeničke usluge u više zajednica. Put koji vodi prema tome cilju jest nedvojbeno put integracije.

Paradoks, izazov, ali ujedno i bogatstvo današnje mjesne Crkve jest da je ona sve više velika Crkva u malome. Upravo ta spoznaja i svijest — pripadnost istoj Crkvi, isto spasiteljsko poslanje — znači prvi korak prema istinskom zajedništvu. ■

Andeo vedrine

Vedrom čovjeku nitko ne može utjerati strah u kosti. On je miran u sebi. Ništa ga ne može oboriti. Ako razgovaraš s takvim vedrim čovjekom, tvoja se nutrina također može razvedriti; tada na jednom vlastiti život i svoju okolinu vidiš drukčijim očima.

Hilaritas je za nekadašnje monahe značila vedrinu i unutrašnju jasnoću, veselje, i svetost, ona je bila znak za skladnu duhovnost.

Tko je spoznao vlastitu istinu, tko je doživio svoje visine i dubine, i tko se potpuno osjećao prihvaćen, takav je zračio hilaritas. Taj više ne ide svijetom namrgođena lica.

Ništa ljudsko nije mu strano. Zna sve skriveno, također vlastite slabosti i sve ljudske stranputice. To je zračenje koje dolazi iznutra, jer je u njemu sve obasjano zdravim i toplim svjetlom božanske ljubavi. Njemačka riječ „heiter” znači u svom korijenu: jasan, svijetao, vedar, svijetleći. Po vedrom čovjeku sjaji svjetlo u njegovoj okolini. On rastjeruje oblake, koji potamnjaju glave ljudi. Vedrina nije samo svojstvo karaktera s kojim se radi. Ona nastaje velikim povjerenjem, da si kao takav bezuvjetno prihvaćen, da je konačno sve dobro. Ona nastaje mudrušću koja promatra vlastitu istinu. Kršćani su osvjedočeni: samo tko dopusti svjetlu Božjem da uđe u sve ponore njegove duše, taj može zračiti vedrinom. U njemu više nema tame, koju bi morao skrivati, nikakve dubine koje se treba plašiti. Bezbrizno ide svijetom. To nije naivni optimizam, nego stav, koji dolazi od susreta s istinom. Gledajući istini u oči, ne treba više mudrovati nad eventualnim problemima i opasnostima. Nije fiksiran na temu ovoga svijeta, nego sve gleda u božanskom svjetlu. On vjeruje da se to svjetlo koje je pobijedilo u njegovom srcu, probija svijetom. To je zarazna vedrina. U blizini vedrog

čovjeka nema mjesta zabavljanju nad propašću svijeta. Tu se ne prolazi u boli nad stanjem ovoga svijeta. On ne potiskuje tamu. Ali sve vidi iz druge perspektive, iz perspektive duha, koji gleda kroz tamu, dok se ne sudari sa svjetlećim temeljem Božjim. Sve vidi iz perspektive svoga anđela, koji gleda stvarnost ovoga svijeta kakva je, koji je dovršava, svojim se krilima izdiže iznad nje i usprkos sve težine, sa unutrašnjom vedrinom gleda na tu stvarnost. Vedrom čovjeku nitko ne može utjerati strah u kosti. On je miran u sebi. Ništa ga ne može oboriti. Ako razgovaraš s takvim vedrim čovjekom, tvoja se nutrina također može razvedriti; tada na jednom vlastiti život i svoju okolinu vidiš drukčijim očima. Ugodno se osjećas u blizini vedrog čovjeka. Ti znaš kako mogu biti utučeni ljudi koji gledaju sve kroz tamne naočale, koji su fiksirani na negativno i posvuda ga otkrivaju. Vedar te čovjek razvedrava. Najednom se osjećas lagan. Želim ti susret s mnogim anđelima vedrine. Želim da te andeo vedrine razvedri iznutra i da budeš vedar i jasan, da zračiš vedrinom i da oko tebe svijet bude vedriji i raspoloženiji.

Priredio: Jozo Župić

Mjesta održavanja pastoralnih skupova

Rješenje pošaljite najkasnije do 10.11.2003.

Organiza- tor post- skupa (1-2-3)	Oznaka hrvađe olovaka	Podjela unutar rodova vojske	Rimska petica	Musli- mansko žensko ime	Zgrada koja ima tri kata	Sjeverni jelen, irväs	Kalij	Produkti opona- šanja	Rimski držav- nik, voj- skovođa i diktator Konopac	Ženska osoba crne kose	Bivša skijašica Mitter- maier	Čovjek koji nešto započi- nje	„Amper“	Grebeni, ravni
1	▷													
„Bez osobi- tosti“			Prosjak u „Ilijadi“ 3	▷			Dud Otkazni ili vojni ... ▽						„Taksa“ Poput nečega ▽	
2	▷			▽										
Postoralni skup 2003.	▽	==												
Barska zeljasta biljka						Oteklina, otečenost Rimski 52 ▽					Eldijana Aganović Post. skup 2001. ▽			Razlaz ▽
Epohe				Sinjska ... Ivan Aralica ▽					Tvorac Zemljišna mjera ▽					
Obajiti crvenka- sto							Toma Akivinski „Metar“ ▽				Nedjelj- ko Nedić „Alt“ ▽			Prvi samo- glasnik Zambija Mjesta s kojih se vi- di daleko ▽
Grega Židan			Razve- seliti Iseljenici ▽											
Simbol ijekav- ice				„Iznos“ Grad u Rumunj- skoj ▽						Staro- italski narod				
Onaj koji živi bez bračnoga druga												Ilinij Prona- lazak ▽		
Uglik		Pisac Levin Talijans- ka RTV ▽												
TV novinar- ka Mir- jana					Oznaka prebiva- lišta, odred. ▽									
Izabrani dijelovi vojske														
Glumica Maltes				Njema- čka Marski pas (srp.) ▽		Vrsta jabuke [pučki]	Mariofil Soldo Jedno čulo Andrea Zlatar ▽	Pisac Vraz	Tanka ploča kovine	Poljubac Urugvaj ▽				
Glumac Martine- z		Mj. u opć. Valpovo Dio pokušava ▽										„Voli“ Talijanski graditelj violina ▽		Književ- nica Milcino- vić ▽
Privesti goneći pred sobom														
Škripanje zubima u snu, škrgut														
Andrija Mau- rović			„Urea amonij- nitrat“ R. Končić ▽				Norveška Kisik ▽		Meks. način navijanja Oto Pestner ▽				„East“ Riječna riba (Huj) ▽	
Bvši atletičar Lewis					Palma iz tropskih zemalja „Litra“ ▽						Tobolac za strijele Tajland ▽			
Hrkači							Pastoral- ni skup 2002. ▷							

STUTT GART Dvadeset godina grupe za samopomoć

U srijedu, 17. rujna svečano je proslavljena 20. obljetnica grupe za samopomoć pri Savjetovalištu za ovisnike o alkoholu ili lijekovima i članove njihovih obitelji pri stuttgartskom Caritasu. Slične skupine se u domovini zovu Klubovi liječenih alkoholičara, a ovdje u Njemačkoj „Selbsthilfegruppen“.

Na svečanosti se okupilo više od 70 uzvanika iz psihosocijalnog, medicinskog i pastoralnog područja. O nastanku, radu, ulozi i velikoj važnosti te grupe govorili su: u ime Biskupije Rottenburg-Stuttgart prelat Jürgen Adam, dugogodišnji predstojnik uprave Caritasa i zajednica drugih materinskih jezika koji je (u današnje vrijeme posvudašnje štednje) uručio ček od 1.000 eura; u ime Caritasa grada Stuttgarta psihologinja Françoise Vogel, voditeljica odjela za pomoć ovisnicima; u ime grada Stuttgarta psiholog Gari Pavković, voditelj gradskog ureda za integraciju i bivši suradnik savjetovališta; jedan dugogodišnji član grupe; socijalna radnica u mirovini Ljubica Belina, (suosnivačica i dugogodišnja voditeljica grupe i suradnica savjetovališta, i mr.

teologije i obiteljski savjetnik Jozo Bešlić, koji već više od 11 godina radi u savjetovalištu (za hrvatski, talijanski i njemački jezik) i brine o grupi za samopomoć. On je uz svesrdnu suradnju aktualnih članova grupe i radnih kolega i kolegica iz savjetovališta pripremio tu svečanost i ujedno vodio kroz program. Uspjehu ove proslave uveliko je pridonijelo virtuozno sviranje na glasoviru mlade i popularne hrvatske pijanistice iz Stuttgarta Diane Brekalo.

Pogođeni bolešću ovisnosti i članovi njihovih obitelji mogu se svakodnevno obratiti psihosocijalnom savjetovalištu (Psychosoziale Beratungsstelle), koje se nalazi u svakom malo većem gradu u Njemačkoj (pogledati u tel. imeniku) ili izravno caritasovu savjetovalištu u Stuttgartu na adresi: Psychoziale Beratungs- und Behandlungsstelle

Katharinenstr. 2B

70182 Stuttgart

Tel. 0711 248929-10

Fax 0711 248929-11

E-Mail: PSB@Caritas-Stuttgart.de

ili: J.Beslic@Caritas-Stuttgart.de

Jozo Bešlić

Nastavak sa str. 7

Važnost pomaganja Hrvatima u inozemstvu

na žalost, s pravom primijeniti na sve krajeve u kojima Hrvati žive, kako od Dubrovnika i Dalmatinske zagore preko Hercegovine, Bosne do Vukovara i Subotice, tako i od Slavonije preko Zagorja i Like, do Istre i Kvarnera. Hoće li se zaustaviti taj val seljenja kod nas kad danas imamo svoju slobodu i svoju državu? Sigurno je kako je velika odgovornost u rukama onih kojima je narod povjerio brigu o budućnosti i sadašnjosti Hrvatske države, to će reći državni i političari. Ali čini mi se kako je odgovornost jednim dobrim dijelom i u rukama samih Hrvata, i u domovini i u inozemstvu. Koliko je svijest osobne odgovornosti za dobro Crkve i domovine prisutna u glavama naših ljudi, kako onih kod kuće tako i onih u inozemstvu, to će skora budućnost pokazati.

Žz: Koja bi bila Vaša poruka za kraj?
Mons. Puljić: U vidu prethodnog pitanja i odgovora, moja bi kratka poruka glasila: budimo najprije svjesni

okolnosti i brojnih izazova vremena u kojem živimo, posebice u odnosu na one negativne posljedice sekularizacije i globalizacije koje ti procesi sa sobom nose. Zatim probudimo naše vjerske i narodne korijene koji su duboki i međusobno povezani još tamo od stoljeća sedmog. To nije samo pjesma već povjesna datost koja je dala obrise našem osobnom, obiteljskom i narodnom biću. To je, zapravo, naše ime i prezime po kojem nas prepoznaje i svijet i Europa. Stoga bi trebalo učiniti sve što je u našoj moći kako bi u domovini oživjela naša ognjišta i naša svetišta te biti zahvalni za dar vjere, zemlje i naroda u kojem smo nikli i jezika kojeg smo s materinim mlijekom usisali. Bude li nazočna takva svijest u glavama i srcima naših ljudi, onda će Hrvati biti zdravoponosni na svoje vjerske i narodne korijene i biti sve manje podložni napasti napuštanja svojih rodničkih mjesta i krajeva.

Razgovarao: A. P.

FRANKFURT AM MAIN

Je li budućnost Caritasa sigurna?

Hessenska pokrajinska vlada u 2004. izdvaja za Caritas u Frankfurtu manje 400.000 eura opravdavajući taj čin štednjom za budućnost. Takav pothvat je veliki udarac Caritasu jer uskraćivanje tog novčanog iznosa pogađa tu socijalnu udrugu u mnogim njezinim područjima rada, kao što su savjetovalište za zadužene, odgoj, igraonice, a posebno savjetovalište za strance.

Na taj je način također ugrožena i Caritasova dugogodišnja služba za migraciju u Frankfurtu, koja djeluje i skrbi za Hrvate već 35 godina. Dokidanje dodatka Pokrajine povlači i dokidanje dodatka Savezne vlade, tako da se u samoj Caritasovoj službi za migraciju u Frankfurtu, gdje rade i dvoje hrvatskih socijalnih radnika, dokidaju 3 radna mjesta i smanjuju dosadašnje usluge.

Nepravedno je i nesolidarno da ovo skraćivanje pogađa upravo one socijalne skupine, koje su ionako zapostavljene.

Kako konstatira dr. Mander-scheid, direktor Caritasa u Limburgu, Pokrajinska vlada pokušava svoju promašenu politiku kućnog budžeta kompenzirati djelomično drastičnim skraćivanjem, a negdje čak i s potpunim ukidanjem. Stoga je socijalno-političko udruženje u Frankfurtu, u kojem se također i Caritas — uz druge socijalne ustanove, Crkve, sindikate i razne socijalno-znanstvene institute, angažira, pozvalo na veliki prosvjed pod geslom: „Zajedno za socijalnu pravdu“ koji je održan u srijedu 15. listopada u Wiesbadenu.

D. B.

Uvrede

Zaustavi policajac automobil što je čudno krivudao cestom, pa kaže vozaču:

- Vi ste pili!
- Nisam! — odvratila vozač.
- Jeste, jeste! Oči su vam crvene.
- E pa sad, ako ćemo se vrijeđati, gospodine policajac, vama su klempave uši.

Škot na krovu

Dogovorio se Škot sa svojom ženom da će se, dok ona bude spremala ručak, popeti na krov i zamijeniti puknuti crijep. No, budući da je crijep bio prilično mokar, poskliznuo se i počeo padati. Dok je padao, vikne ženi:

- Ženo, kuhaj samo za sebe, ja ću ručati u bolnici.

Degustacija

Pozvao Stipe prijatelje u svoju konobu da probaju njegovo vino, pa im ga poslužio u plitkim tanjurićima. Kad su otišli, pita ga žena Mara:

- A zašto im nisi da piti iz čaša?
- Nisan šenpjast! Da su pili iz čaša morali bi dignuti glavu pa bi onda vidili pršute kako vise.

Fešta

Dogovaraju se stari prijatelji da se nakon duljeg vremena nađu kod jednog od njih u kleti, pa predlože da svatko od njih donese ponešto jela i pića. Svi podržali prijedlog, a Podravec reče:

- Vi donesite hranu i vino, a ja ću dovesti brata pa ćemo zapjevati.

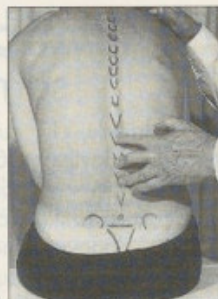
Ne da dida

- Pita gost u Mate čašu vina.
- E ne mnogu ti dati, u boci je i moje i didovo.
- Pa zašto mi ne bi dao od svoje polovice.
- Ne mogu jer moja je donja.
- Daj mi slamku pa ću povući odozdo.
- Ne da dida priko svoga.

Iskrivljenje kralješnice

Iskrivljenje kralješnice uslijed uspravnog hoda postoji i kod zdravih ljudi. Tako je grudna kralješnica nešto izbočena prema natrag, a vratna i slabinska kralješnica izbočene su prema naprijed. Uslijed bolesnih promjena ta fiziološka svinuća kralješnice mogu se povećati ili smanjiti (kod rahitisa, prirodnog iščašenja kukova i dr.). Izbočenje prema naprijed dolazi i kod povreda kralješaka, oboljenja kralješaka i dr. Najčešća su iskrivljenja kralješnice postranična svinuća koja mogu nastati prirodno (prekobrajni kralješak, klinasti oblik kralješaka i dr.), ali su češća svinuća stečena tijekom života, koja nastaju uslijed rahitisa, ili

uslijed promjena u statici tijela (npr. skraćena noge). Prijelomi i druga oboljenja kralješaka također mogu dovesti do iskrivljenja. Liječenje iskrivljenja kralješnice spada u ruke liječnika ortopeda, traje obično dulje vremena i traži mnogo strpljenja od bolesnika i liječnika. Sadržani zavoji, tjelesne vježbe, ekstenzija kralješnice i dr. dovode do rezultata, ukoliko nisu nastale velike promjene oblika kralješaka. ■

Savijača od jabuka

Sastojci:
30 dkg brašna, 1 žutanjak, 1 navršak noža soli, oko 1/8 l mlake vode, 1 žličica ulja, 2 kg kiselkastih jabuka, 15 dkg krušnih mrvica, 5 dkg maslaca, 1 žličica samlje-

venog cimeta, 15 dkg šećera, 15 dkg groždica, 30 dkg rastopljenog maslaca, 8 dkg nasjeckanih oraha, 3 žlice šećera u prahu. Za lim: maslac. Od 10 komada svaki ima 740 kalorija.

Prosijte brašno na radnu plohu i zamijesite ga sa žutankom, solju i onoliko vode koliko je potrebno da tijesto bude sjajno i gipko. Tijesto oblikujte u kuglu koju premažite uljem i pokrijte posudom. Neka se 30 minuta odmara. Jabuke ogulite, raščetvorite, izrežite im tvrdnu sredinu i narežite ih na kriške. Propržite mrvicu na maslacu da postanu zlatnosmeđe. Pomiješajte jabuke s cimetom, šećerom i groždicama, koje ste prije toga oprali toplom vodom. Popražite stolinjak brašnom i na njemu razvaljajte tijesto što je moguće šire, zatim ga oprezno preko nadlanica razvlačite na

sve strane da postane tanko kao papir. Odrežite deblje rubove pa njima možete zakrpati rupe u razvučenom tijestu. Premažite tijesto rastopljenim maslacem i zatim po njemu rasporedite mrvicu, smjesu s jabukama i nasjeckane orahe. Zadižući stolinjak savijte tijesto i premažite ga maslacem. Zagrijte pećnicu na 200 stupnjeva. Stavite savijaču na zamašćeni lim; možete je i saviti u obliku potkove.

Pecite je 1 sat na drugoj prečki odozdo. Čim malo zažuti ponovno je premažite rastopljenim maslacem. Savijaču od jabuka pospite šećerom i poslužite. ■

RJEŠENJE IZ PROŠLOG BROJA

	V	U	G	D	E	L	I	J	A	B	
	G	R	A	D	I	L	I	Š	T	E	
	O	B	O	N	O	I	A	N	O	D	
	O	S	V	I	T	C	V	E	K	L	A
	F	R	A	N	K	F	U	R	T	A	R
	R	O	R	A	O	R	A	N	I	C	E
	A	K	A	I	R	A	N	A	C	S	I
	Č	E	S	T	Č	O	G				
	S	T	U	D	I	J	R	B			
	B	A	T	I	N	I	Č	J	A	L	
	S	E	N	A	D	K	O	D	A	K	
	P	R	A	T	I	O	V	A	S	G	U
	L	I	M	I	T						
	O	V	A	K	O	25	I	P	E	T	A
	H	A	A	S			O	B	O	R	I
	A	L	T	T	U	P	I	N	E	U	Č
	I	B	L	E	E	B	R	D			
	P	O	K	O	R	I	T	I	S	E	
	P	O	L	E	G	U	B	I	Č	Š	

Nagrađeni: Nikola Sarić, Lindlar

VELIKA

Dušobrižnici nogometaši

Na blagdan sv. Terezije od Djeteta Isusa, u srijedu 1. listopada, na stadionu „Kamen Ingrada“ u Velikoj kod Požege odigrana je nogometna utakmica između izabranih vrsta hrvatskih dušobrižnika iz Njemačke i i hrvatskih dušobrižnika iz Hrvatske. Utakmica koja je odigrana pod pokroviteljstvom požeškog biskupa mons. dr. Antuna Škvorčevića i nositelja organizacije Caritas Požeške biskupije, završila je pobjedom izabrane vrste hrvatskih dušobrižnika iz Njemačke 6:4. Hrvatske dušobrižnike iz Njemačke predvodio je voditelj Hrvatske katoličke misije Rottweil vlč. Luka Lucić. Utakmica je imala humanitarni značaj — stvaranje novčanog fonda za pomoć u školovanju djece iz prognaničkih i izbjegličkih obitelji.

M.R.

BRUXELLES

Pomagali hrvatskoj nogometnoj vrsti

Na susret hrvatske nogometne vrste s vrstom Belgije, 10. rujna, odigranom u Bruxellesu, iz Sindelfingena, Stuttgarta te okolnih gradova i mjesta pa i onih iz domovine i Australije u Bruxelles je putovalo više od 150 hrvatskih navijača u organizaciji voditelja Hrvatske katoličke misije Sindelfingen fra Marinka Vukmana. Dobrotvor putovanja bio je Deutsche-Touring, iz Stuttgarta, koji je za svakoga osobno pripremio sendvič, kavu i piće. **Tekst i snimka: B.L.**

U subotu 6. rujna u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije (Deutschorden) u Frankfurtu na Majni sakrament ženidbe sklopili su Betina Mamić i Tino Salvja. Betina je poznata kao vrsna voditeljica raznih priredbi koje organizira Hrvatska katolička misija u Frankfurtu, te je ujedno i članica misijskog Župnog vijeća i zbora. Misno slavlje sa sakramentom ženidbe predvodio je fra Anto Batinić. Mladim supružnicima od srca želimo sve najbolje u budućem životu!

Ništa zemaljsko nije vječno,
ali sve zemaljsko može
postati znak Vječnoga.

Gertrud von Le Fort